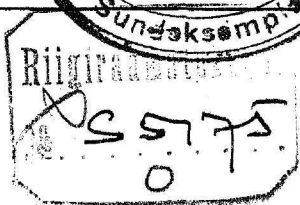

Paberikaupleja

Eesti Paberi ja Kirjutustarvetega Kauplejate Ühingu häälekandja.

Sf 6400

10

1. VII 1929

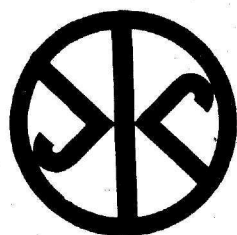
1. VII 1939

Avaldame tõsist tänu

kõigile meie kauba tarvitajaile kaupmeestele, asutusile ja tarbijaile, kes osutanud meie ettevõttele selle 10-aastase tegevuse kestel usaldust ja poolehoidu.

Tugedes rohketele kogemustele palume lubada kinnitada, et püüame teha tulevikuski kõik, et ära teenida ja säilitada täiel määral senist usaldust ja poolehoidu.

KAUBAMAJA

JÜRI KODRIES

T A L L I N N A S

Kauplus, suurmüük ja juhatus – Viru 3, tel. 478-60
Büroomasinate osakond – Viru 8, tel. 436-50
Köite- ja lineerimistööstus – Niguliste 16, tel. 448-45
Nahatööde ateljee – Toomkooli 21, tel. 468-94

Johann FABER

Need on JOHANN FABER'i pliiatsite kindlad väljamüügihinnad.

Säärane plakat, nagu ülal toodud, suuruses 35 × 50 sm, saadetakse kõigile paberi- ja kirjutustarvete kauplustele augustikuu teisel poolel.

Soovib keegi saada plakatiit varem, või enam kui neid saadetakse, palutakse neid nõuda Eesti Paberi ja Kirjutustarvetega Kauplejate Ühingult.

PABERIKAUPLAJA

Nr. 2. – I AASTAKÄIK

TALLINN, 30. JUUNIL 1939. a.

Tellimishind:	
Aastas . . .	kr. 1.—
Poolaastas . . .	„ - .60
Üksiknumber . . .	„ - .20

Kuulutuste hinnad:

Esiküljel:	Siseküljel:	Tekstis ja tagaküljel:
$\frac{1}{1}$ lk. kr. 50.—	$\frac{1}{1}$ lk. kr. 30.—	$\frac{1}{1}$ lk. kr. 40.—
$\frac{1}{2}$ „ „ 30.—	$\frac{1}{2}$ „ „ 20.—	$\frac{1}{2}$ „ „ 25.—
$\frac{1}{4}$ „ „ 15.—	$\frac{1}{4}$ „ „ 10.—	$\frac{1}{4}$ „ „ 13.—

Toimetaja: Ernst Seim.

TOIMETUS JA TALITUS: Eesti Paberi ja Kirjutustarvetega Kauplejate Ühing. Tallinn, Estonia puiestee 19. Tel. 425-26.

Lugejale.

„Paberikauplejas“ nr. 1 teatasime, et „käesoleva numbriga algab „Paberikaupleja“ järjekindlat ilmumist üks kord kuus“.

Kuna aga „Paberikaupleja“ väljaandmine on seoses suure hulga töö ja rohkete ainelliste kuludega selle trükkimisel, mille katmiseks pole teisi tuluallikaid peale kuulutuste, siis otsustas Eesti Paberi ja Kirjutustarvetega Kauplejate Ühingu Juhatus ajakirja „Paberikaupleja“ välja anda kuus korda aastas.

Nagu juba varem teatatud, saadetakse „Paberikaupleja“ tasuta kõigile paberi ja kirjutustarvetega kauplejale, kes on Eesti Paberi ja Kirjutustarvetega Kauplejate Ühingu liikmed.

„Paberikaupleja“ nr. 1 saadeti ja käesoleva „Paberikaupleja“ nr. 2 saavad kõik paberi ja kirjutustarvetega kauplejad, ka need, kes pole veel ühingu liikmed. Edaspidi „Paberikauplejat“ mitteliikmetele ei saadeta. Kes mitteliikmetest soovib saada „Paberikauplejat“ ka tulevikus, neil on soovitatav ja otstarbekas astuda Eesti Paberi ja Kirjutustarvetega Kauplejate Ühingu liikmeks, või „Paberikauplejat“ tellida. Ettenähtud tellimishind tuleb saata talitusele ühingu büroosse — Tallinn, Estonia puiestee 19. Võib saata post- või tempelmarkides, või tasuta isiklikult bürootundidel iga päev kella 10—14.

Loodame, et ükski erialalistest kaupmeestest, kes pole veel ühingu liige, ei jäta endale tellimata „Paberikauplejat“, mis on Eestis ainsaks erialaliseks ajakirjaks paberi- ja kirjutustarvete kaubanduse alal.

Mida tihedamini liitub paberi- ja kirjutustarvete kauplejate pere ühise keskuse ümber, seda tugevam ta on ja seda paremini suudab teostada oma kutsehuvide kaitset ning saavutada suurimat ja parimat arengut oma kutsetegevuses. Seepärast ei jää ükski paberi- ja kirjutustarvete kaupleja eemale oma ühingust ega jäta lugemata „Paberikauplejat“.

Toimetus.

Mihkel Otstavel

Eesti Paberi ja Kirjutustarvetega Kauplejate Ühing.

Pakilised ülesanded.

Paberi- ja kirjutustarvete kaubanduse alal värbamine, uute müügivõimaluste uurimine ja leidmine, turu sissetöötamine uute kaupade jaoks ja vanadest kaupadest nende väljalülitamine, mis asjatult koormavad paberi- ja kirjutustarvete kaupluste ladusid, ei tohi jääda tasele, millel see on seisnud kaua aega ja seisab veel nüüdki.

Meie ees seisab rida ülesandeid, mis nõuavad teostamist.

1. Sortimenti paberi- ja kirjutustarvete kaubanduse alal tuleb vähendada, see aitab vabastada osa kapitali ja suurendada selle tulukust.

2. Vanad seisvad kaubad tuleb kindlakäelisel likvideerida, sest need ei tähenda muud kui surnud kapitali, mis ettevõtet koormab.

3. Jaemüügiäridele on müügikaupadest suurte laotagavarade pidamine asjatult koormav ning tihti rahalisi raskusi tekitav, seda enam, et Eestis on paberi- ja kirjutustarvete suurmüügi kaubandus niivõrd hästi välja arenenud, et enamuse jaemüügiäride tellimusi 48 tunni jooksul — arvates tellimuse saatmisest — täitmist leiab. Mida vähem jaemüügiäri ladu üksikute kaupadest, seda suurem võib olla valik, seda kergem ja tulukam töötada, seda kõrgem läbikäik, tasuvus ja kasu.

4. Meie paberitarvitus seisab tunduvalt järel paljudest maadest ja paberikaubandusel on teha suur töö Eesti paberitarvituse tõstmiseks.

Nii tarvitati paberit iga elaniku kohta aastas

	1914. a.	1937. a.
USA-s	26,1 kg	64,5 kg
Taanis	11,5 „	38,5 „
Inglismaal	24,8 „	37,5 „
Saksamaal	21,1 „	33,3 „
Belgias	12,9 „	32,8 „
Kanadas	25,8 „	32,1 „
Šveitsis	14,8 „	25,8 „
Norras	14,3 „	24,3 „
Soomes	13,5 „	21,7 „
Prantsusmaal	14,9 „	20 „
Itaalias	6,7 „	10,3 „
Eestis	teadmata	10,2 „
Poolas	2,3 kg	5,1 „
Venemaal	2,3 „	3,5 „
Rumeenias	1,2 „	2,8 „

Kas pole siin meil teha hiigeltöö ja kas ei seisa selles töös paberikaubanduse parandamiseks suur võimalus?

5. Uute kaupade sissetöötamiseks Eesti paberi- ja kirjutustarvete kaubanduses tuleb rakendada võimalikult üheaegselt kogu selle ala kaubandusel, misjuures tarvitaja värbamine uutele kaupadele peab sündima ühisest keskusest juhitud värbamisviiside järgi, et hoiduda vastuoludest.

6. Eesti turul on seni tundmatud paljud paberikaubad, mis vastava ala äridele võivad

anda soodsaid läbikäike, suurendades nende tegevust ja tulukust.

Nii — pesupärgament (vt. „Paberikaupleja“ nr. 1, lk. 36); Riulipaberid (vt. „Paberikaupleja“ nr. 2 — Soome-reisi kirjeld.); Türi tapet (vt. „Paberikaupleja“ nr. 2 — vastav kirjutis); Kehra tapet (vt. „Paberikaupleja“ nr. 2 — vastav kirjutis) jne. jne.

7. Kaubad peavad end ise müüma ja kaupluses valitsegu kindel kord. See tähendab, et kaubad asetsegu kaupluses võimalikult nii, et nad oleksid ostjale nähtavad ja ärataksid temas omandamistahet. Iga kaup asetsegu kindlal kohal ning müüja teadku, kus miski asetseb, et teenimine toimuks kiirelt ja et ei satutaks ostja ees kauba otsimisega piinlikku olukorda. Kas ei jää korratu kaubaasetamise tõttu palju kaupu müümata, moodustades hiljem väheväärtuslikke „riiulivalvureid“?!

8. Uudiseid tuleb ostjale ilma ostusunduseta näidata, tutvusiada tarbijat nendega, milliseid paremusi ja hüvesid need omavad. Kuidas võiksid ostjad teada, mis teil uudist on, kui teie ei juhi sellele nende tähelepanu. Samuti tuleb juhtida ostja tähelepanu paremustele, mida uudised omavad.

9. Vaateakende dekoratsioonile, olgu linnas või maal, tuleb pühendada vajalikku tähelepanu. Ühelgi juhul ei tohi kaupu akendel vahetamata jätta kauem kui üks kuu. Hooaegadeks dekoreeritagu aknad hooajakaupadega. On soovitatav, et vahetevahel aken dekoreeritaks ainult ühe kaubaga. Paberikauplejad, ärgem unustagem, et dekoratsioonipaberid moodustavad tähtsa müügiartikli, seepärast olgem teistele dekoratsioonipaberite kasutamisel eeskujuks.

10. Äride siseehituse olgu võimalikult eeskujulikud. Põhjalt kaalutluste puhul ei osutu need sugugi nii kalliks ja on ka vähesel kapitaliga teostatavad, vaja on aga head tahet ja pealehakkamist.

Nüüd, kus möödunud talvine hooaeg ja sügis-hooajaks veel mõni kuu aega, peaks iga äriomanik kasutama suvist vaheaega, et põhjalikult süveneda eeltoodud ülesannetesse ja teostada, mis iganes võimalik, et oma ettevõtet ajakohastada. See vaev tasub end hästi. Et aidata kaasa raskemas ülesandes, ärisiseehituses, on toodud käesolevas „Paberikaupleja“ rida pilte ja plaane ühes seletustega uutest moodsalt sisustatud paberi- ja kirjutustarvete äridest, millest võib mõndagi kasulikku leida äride ümberkorraldamiseks.

Eesti kultuuriline areng edeneb hiigelsammudega, paberi- ja kirjutustarvete kaubandus, kui üks kultuurelu esimesi vajadusi, ei tohi oma arengus kuidagi taha jääda, vaid peab seisma aja ja ülesannete kõrgusel.

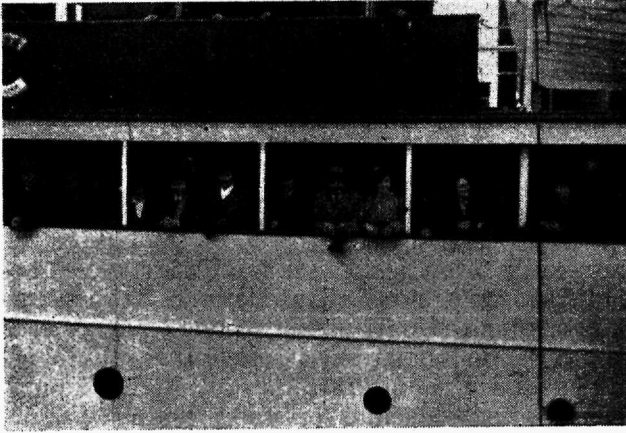
Ernst Seim.

Soome-matk.

Meid, kahte vennasrahvast, seovad tuhanded nähtamatud niidid.

Kui möödunud aasta varasuvel soome ametivennad külastasid Eestit ja siin lähedasi sõprusidemeid loodi ning lahkumisel „näke miin Suomes sa!“ hüüti, siis teadsid kõik, kes asjale lähedalt kaasa elasid — sõit on kindel!

17. mail k. a. viis aurulaev „Aegna“ 44 eesti paberikauplejat — meest ja naist — üle lahe.

Tallinnast ärasõidul a.-l. „Aegna“.

Merel kinnitati ekskursantidele rinda rahvuslindil ühine märk kohustusega, et seda kogu reisel ei tohi rinnast võtta, kuna see peab olema kõigile võõrsilolijatele omavaheliseks sidemeks.

Ilm kaunis kui kuld, meri sile nagu peegel — nii arenes sõit soodsalt ja ligi ½ tundi enne määratud aega jõuab „Aegna“ Helsingi. Ootamatult varajase saabumise tõttu pole jõudnud vastuvõtjad veel koguneda, peale 1938. a. aprillis Eesti Kirjutustarvete ja Paberikauplejate Ühingu asutamise peakoosolekust osavõtnud härra Ö r m ä l ä — kes meile esimesena vastu tõttab. Seni kui „viron veljet“ puhastavad oma jalgu sõrtaudi kaitsematil, saavad kätte laeval varem ärakorjatud sõidukaardid ja näitavad „tullil“ ette oma kohvrid, on vastuvõtjaid kohal rohkesti. Kohvrid võetakse vastutulnud hotellide esindajate poolt nende hoolde ja algab kahe vennasrahva paberikauplejate ühine marss kaupunki, mitte „linna“, kuna see tähendab Soomes lossi või vanglat.

Vastas on meil ka matkatoimisto „Kalevala“ juht pr. K o r h o n e n, kes kohalekogunenud eestlasil aitab kiiresti kaotada esimest tagasihoidlikkust ühes grupis, kuna teises teeb seda meie Eestist kaasatoodud tõlk hr. S i m e o n.

Kuna juba varem on kindlaks määratud, kuhu hotelli keegi läheb, kas „Helsinki“ või „Hansa'sse“, siis on saabujate paigutus lihtne ja kiire.

Tervituskohv.

Kella 16-ks koonduvad kõik eestlased hotelli „Helsinki“ pidusaali, kus meid ootavad vastuvõtjad tervituskohviga, mille juurde pakutakse ka soovikohaselt klaas napsi, konjakit, veini või õlut. Veel enne koosviibimise algust on kohal ajalehe „Uusi Suomi“ naisreporter prl. T u l e n h e i m o, kes intervjuuerib ekskursiooni juhti E. Seimi ja ühingu esimeest A. Veiler'it.

Koosviibimisel võtab sõna Suomen Paperikauppiasliiton esimees hr. H. V. Lyly, tervitades eesti ametivendi Soome Paberikaupmeeste Liidu külalistena ja loodab, et luuakse uusi omavahelisi sooje sidemeid ja kinnitatakse vanu. Vastab Eesti Paberi ja Kirjutustarvetega Kauplejate Ühingu esimees A. Veiler, juhtides tähelepanu suurele tähtsusele, mida omab kahe vennasrahva asjaosaliste kihtide tihe koostöö, ning annab Soome Paberikauplejate Liidule kingitusena üle raamatu „Eesti 20 aastat iseseisvust“ Ed. Taska luksusköites, pühendusega: „Suomen Paperikauppias-Liito Juhatuselle. Kauni Soome-külaskäigu mälestuseks 17.—20. mail 1939. a. Eesti Paberi ja Kirjutustarvetega Kauplejate Ühing.“

Soome liidu asiamies Kaarlo A. Vendelin annab huvitava ülevaate Helsingi linna arhitektuurist, eriti aga hooneist, mida külastame.

E. Seim tänab K. A. Vendelini, kinnitades, et kui käesolev eesti paberikaupmeeste matk on võinud teostuda, siis on selles K. A. Vendelinil suuri teeneid. K. A. Vendelin on üks neist sambaist, millele võib rajaneda järjest ehitatava Soome-Eesti silla rakendus. Palub vastu võtta K. A. Vendelini selle külaskäigu mälestusena raamatut „20 aastat ehitamist

Meeleolukas vestlus teel laeval Helsingi.

Peatus Helsingi uue postihoone taustal.

E e s t i s“ mis Kodrese-Adamson-Ericu luksusköites Eesti Vabariigi vapi ja sõnaga „Eesti“ väliskaanel, ning pühendusega: „Suomen Paperikauppiasliiton asiamies härra Kaarlo A. Vendelin’ile. Tänuликuks meenutuseks vaeva ja hoole eest Eesti ametivendade Soome külastusretke korraldamisel. Eesti Paberi ja Kirjutustarvetega Kauplejate Ühing.“

Parlament, staadion, Kalju kirik.

Koosviibimise järele rutatakse ringkäigule. Mõõdutakse maailmakuulsa arhitekti Eliel Saarineni poolt graniidist püstitatud monumentaalsest Helsingi jaamahoonest, mis nüüd teiste suurhoonete naabruses ehitamisel ei paistagi nagu nii valitsevana kui varem. Kuuldavasti olevatki liikumas kavatsus jaamahoone juurdeehituse teostamiseks.

Üsna jaamahoone naabruses asetseb uus Helsingi postimaja, mis valmis möödunud aastal. See on kõige puhtakujulisem funkisstiilne ehitis. Välisseinad on ehitatud kollastest klinkertelliskividest, milliseid arvatakse hästi sobivat põhjamaa kliima mõjutustele. Soomlastele enestele pole veel selge, kas pidada seda maja ilusaks või mitte.

Postihoonest möödudes pääseb mõjule kogu oma majesteetlikkuses Soome Parlamendihooone. Selle hooone kavandi valmistas prof. I. S. Siirén. Hooone valmis 1931. a. ja läks maksma 85 milj. Soome marka, mis on ühe saadiku kohta 425.000 marka. Soomlased ise peavad ehitussummat väga suureks. Ehitise fassaadi katab punakashall Kalvolast toodud graniit. Hooone põrandapind on 3000 m². Esifassaadi-eelsed hiiglasuured graniidist postid kaaluvad igaüks 70.000 kg. Hooones on koridore 1,5-km jne. jne. Viiks liialt pikale üksikasjalik kirjeldus, mainitagu vaid niipalju, et igaüks, kes käies Helsingis jätab külastamata parlamendihooone, on jäänud ilma ilusaimast nähtamisväärsusest.

Aeg kaob kiirelt — ruttame staadionile, et näha kohta, kus aasta pärast kohtuvad kogu maailma parimad oma rahvusvärvide kaitsel. Sõites tõstetooliga staadioni 82 m kõrgusesse torni saad suurepärase võimaluse vaadelda rannajoone sik-sakki, tuhandete saarte asetust. Leiad, et sel mehel, kes ütles, „igal soomlasel, kes peab enesest vähegi lugu, on oma saar“, võib olla tööpoolest õigus. Küll soodsa ilmaga paisatab sealt Eesti randgi! Staadioni torni lähedal asub võistlusväljak, mille ümber kogu ulatuses on valmimas raudbetoonist tribüün, pakkudes 70.000 vaatajale isteruumi, ja selle all kogu ulatuses „Ruokala-Kahvila“. Jah, nende tulevaste 70.0000 pealtvaataja ja samuti võistlejatepere toitlustamine pole naljaasi, vaja varakult sellele mõelda. Ühes osas töötab juba praegu puhas kaunis kahvila. Pärast väsitavat käiku maitses karastav apelsinijook seal väga hea. Olgu öeldud, et paremat ei saanud ma hiljem enam kuskilt, kuigi sama jooki on Soomes saada kõikjal pudelites ja lahtiselt.

Kuna senini käisime jala, siis nüüd edasiminekul Kallion Kirkko’sse (Kalju kirikusse) tahetakse tingimata sõita. Istume trammi ja kümnekonna minuti pärast oleme 1 marga eest kohal. Kalju kiriku ehitas arhitekt Lars S o n c k i n ja see valmis 1912. aastal. Kiriku kaunis meeldesüüv sisemus on valkjashallist graniidist, mis toodud Uusikaupungi lähedusest. Tornis, mis on 95 m üle merepinna, asub kellade seadeldis, mis mängib iga päev kell 12 Jean Sibeliuse laule. Kuigi selles kirikus pole ainustki pühapilti ega piiblisalmi, jätab selle võimas suursugusus ka kõige ilmalikumasse inimesesse sügava ja pühaliku mulje ajast ja igavikust ning inimlapse vähesest osatähtsusest selles.

Sõit Hämeenlinna.

18. mail kell 8 hommikul peavad kõik ekskursandid olema Helsingi jaamahoones, kust läheb matk edasi kuulsasse H ä m e e n l i n n a. Rongile on juurde haagitud erivagun, milles ainult paberirahvas — meie inimesed, kuid veel enam soomlasi, kes kõik sõidavad Hämeenlinna paberikauplejate suvipäevadele. Lähime kiirel sõidul

Soome Parlamendihooone sammastiku varjul.

Soome Paberikaupmeeste Liidu suvipäevadest osavõtjad Hämeenlinnas linna puistikus.

päikeseküllasel päeval Soome viljarikkaima osa. Siiski silmab kõikjal rohkesti kaljusid ja seda määratud tööd, mis tehtud, et muuta looduslikult kehva pinda viljakaks põlluks, lopsakaks niiduks või õitsvaks aiaks. Viimastes näeme vaid madalatüvelisi viljapuid, milliseid nähtavasti kergem kaitsta talvise pakase vastu. Vett — küll sisejärvedena, jõgedena ja lahtedena, leidub kogu sõidu ajal. Muide olgu öeldud, kevadet tundub siin koguni rohkem kui Tallinnas, mis seletatav hiljutise kosutava vihmaga.

Saabumisel Hämeenlinna on meil vastas kohalikud kaupmehed ja ettesõitnud Soome liidu esindajad, eesotsas hallipäise, kuid tuli hingelise Eno Rytkönen'iga. Teeme kilomeetrisel jalutuskäigu linna, läbi puhkeva kevadise rohelisuse. Hämeenlinna on väike, umbes meie Viljandit meenutav linnake, kus siiski enamuses kivehitised. Ja peasi, uued pooleliolevad ehitised valmistatakse kõik tulekindlast materjalist. Nagu hiljem kuulsime, on ka selleks põhjust, sest kahjutuli on korduvalt hävitavalt laastanud linna. Nii hävis 1835. aasta tulikahjus 165 majast linnas tule läbi 102. Hämeenlinna on asutatud 1639. aastal, olles praegu samanimelise lääni ehk maakonna pealinnaks.

Suvipäevad algavad.

Kohalejõudmisel „Uusi Hotelli“, mis on vanemaid kohalikke hotelle, selgub, et siia on kogunenud ligi 200 paberikauplejat. Soomlasi üle 150 ja eestlasi 44. Pakutakse kõigile kohvi küpsiste ja saiadega. Eestlased on siingi Soome Paberikauplejate Liidu külalised, ega lasta meil

millegi eest maksta. Tervituskohvilauas „Uusi Hotelli“ kannab Soome raamatukauplejate isa, raamatukauplejate liidu esimees E. Rytkönen, ette pika ja huvitava tervituse seotud kõnes, millele vastab Eesti paberikaupm. ühingu esimees A. Veiler.

Lauas antakse igale ümbrik, milles leidub suvipäevade kava kolmes keeles, soome — ohjelma, rootsi — program ja eesti — kava, ning peale selle kaks kutset. Eestikeelne kutse: „Suomen Paperikauppiasliitto r. y. on õnnelikud teid siin kohvikülastajana Hämeenlinna „Uusi Hotellis“ Taevaminemispühäl kell 10 nähes. Südamik teretulemast kõigile. Suomen Paperikauppiasliitto r. y.“ Teine kutse firma Arvi A. Karisto o/y. ettevõtte külastamiseks ja lõunasöögile. „Lausumme Teidät tervetulleeksi lounaalle kaupungin Puistoravintolaan 18. V 1939. kello 12.45. Kunnioittaen Arvi A. Karisto o/y.“

Kohvi järele koguneme kirikuesisele turuplatsile, kus pildistatakse.

Saabumine Hämeenlinna.

Arvi A. Karisto poolt antud lõunal Puistoravintolas.

Arvi A. Karisto o/y.

Nüüd kiirel sammul Arvi A. Karisto o/y. ettevõtet vaatama. Erilist tähelepanu väärrib tööruumide avarus, suur valgus ja puhtus kõigiti kooskõlas tervishoiu nõudega.

Tõeliselt kõigi tähelepanu köidab moodne köitekoda rohkete masinate ja haruldaselt kindla tööjaotuse korraga.

Ladumismasinatest näeme monotüüp-ladumismasinaid, mille abil valatakse välja üksikud tähed eraldi või järjestatult ridades. Teatavasti Eestis on seesugune masin ainult Riigi Trüki-kojas.

Märkimata ei saa jätta ka broshüüritud raamatuid ümbritsevaid patenteeritud lahtikäivaid papp-kaitsekaasi, mida võiks ka omapäraseks köitekaks nimetada.

Igale külastajale kingitakse kirjastuse poolt meeldiva mälestusena soomekeelne raamat sarnaste kaantega.

Oli õieti üllatav leida väikelinnas säärast mitmesaja tööliseaga trüki- ja köitetööstuse suurtööstust. Mõtetevahetusel ettevõtte juhtkonnaga loevad need oma asetust väikelinnas isegi paremuseks.

Kirjastuse külastamise järele ootavad omnibused, viies meid mõni kilomeeter eemal asetsevasse suurde parki, milles asub naiskodukaitse „kahvila“. Seal pakutakse meile kõigepealt kohvi sinna juurde kuuluvate küpsistega. Kohvi ajal kantakse ette firma A. A. Karisto ajalugu ja kirjutatakse nimed külalisraamatusse, mille juures härra Karisto sõnab muhelevalt: „Ärge kartke kirjutamist, ega hiljem väljalunastamist pole peljata.“

Eesti P. ja K. K. ühingu nimel tänab firma Karistot vastuvõtu eest ühingu abiesimees T. Grosschmidt.

Aulanko — Soome pärl.

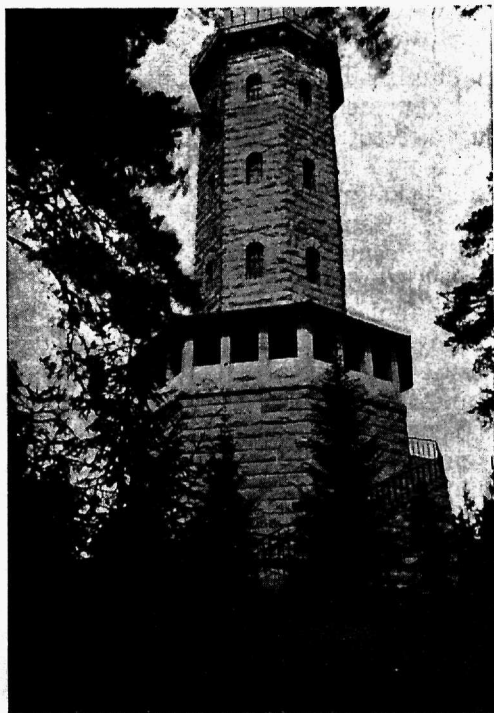
Järgneb lõuna. Lõuna järele viivad omnibused meid Aulanko'le. Aulanko on suurejooneline katse luua sisemaal turistide huviobjekti ja selleks on välja antud soome oludes väga palju raha. On loodud hiigelsuur park, milles igasugu-

seid teesid — sõidu- ja kõnniteid ligi 60 kilomeetrit. Pargi kõrgeimale kohale, kus kallaskõige järsum, on püstitatud massiivne graniidist torn. Torni viib 215-astmeline trepp ja selle tipust avaneb tõesti meeldesüüv vaatepilt. Tornist vaadates näeme haruldast, küll õigusega ennenägematut vaatevälja. Ümbritsev mets, Vanajan vetes aga saarestik, poolsaared ja eemal Hämeenlinna kui peopesal. Kaugel silmapiiril, põhja pool paistab tugevasti suitsev hiiglakorsten, Valkeakoski paberitehased, kuhu siirdume järgmiseks päevaks.

Mäest alla viib graniidist 321-astmeline trepp. Allamineku vaeva tasub karukoopa nägemine. Suuresse kaljukoopasse on raiutud graniidist karupere ja istudes ümberringi asetsevatel pinkidel võib mõelda, kuivõrd metsik kord loodus siin olnud ja millist vaeva inimestel tulnud näha selle alistamisel. Karukoobas asub poolel mäeveerul ja see, kes tahab jõuda Vanajan vete veereni, peab kasutama teed järsul mäeveerul.

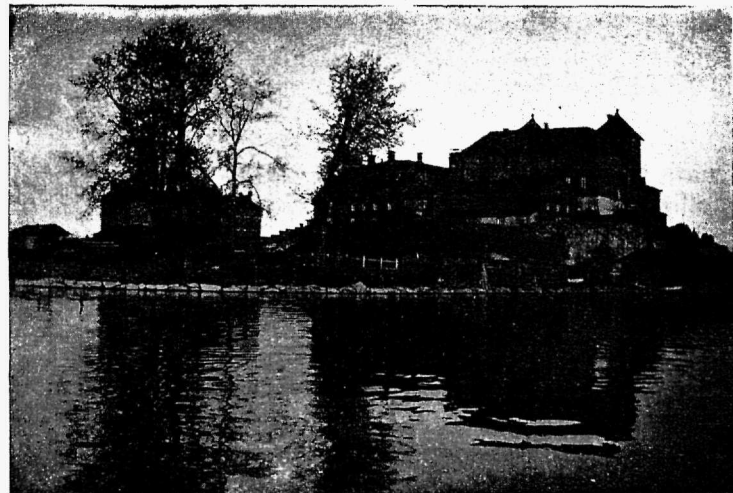
Jalakäimine, treppidel ronimine ja karge õhk väsitavad ja tõstavad isu, ning peagi tõttame marssides lauluga „Aulanko hotelli“ kohvile.

„Aulanko hotelli“ asetub 4 km kaugusel Hämeenlinnast ja on puhtas funkis-stiilis loodud 7-kordne tehnika viimase sõna järgi ehitatud hotellihoone. Palju klaasi — palju valgust, palju õhku, paksud kummipõrandad tagavad vaikust, tõstetoolid, mugavad toad, vannid, mööbel, eeskujulik teenimine — ühesõnaga kõik on seatud selleks, et paremini teenida külastajaid, ja et need, kes kord tulnud, jääksid kauemaks, ja kes kord käinud, tuleksid jälle tagasi. Ja

Aulanko torn.

Hämeenlinna vana kindlusloss.

tõesti tõmbab sinna tagasi mingi nähtamatu jõud. Tahaksin veel kord minna sinna ja jääda sinna võimalikult kauaks.

„Aulanko hotelli“ suures saalis on serveeritud kohv paberikauplejaile. Ei taha viita aega soome kohvi kirjeldusega, ütlen vaid, see on jook, mida võib juua varahommikul, eineks, lõunaks, õhtuootel ja õhtuks. Ja iiales ei üleüllastuta sellest. Soomlased joovadki kohvi eelmainitud kordi iga päev. Igal koosolekul, igal külaskäigul, igal vastuvõtul — kõikjal pakutakse ja juuakse kohvi. Kui oled joonud meil pakutavat kohvi kolm korda päevas, siis enam ei suuda, suu on kibe. Juues sealset kohvi tekib igatsus selle järele, ja kunagi ei ütle tassikesest ära.

Pärast kohvi on vaheaeg, mida kasutame tutvumiseks hotellümbreusega, pildistamiseks ja selleks, et laulda mõnd särtsukat eesti laulu.

Suvekogu peakoosolek.

Järgneb Soome Paberikaupmeeste Liidu suvekogu peakoosolek. Ootame ärevusega pikki ja õpetlikke paberikaubanduse erialalisi referaate, ettepanekuid ja vaidlusi. Puha eksitus. Peale koosoleku juhatuse valimist astub kõnetooli rektor Väinö V. Virtanen ja peab pooltunnilise loengu vanast Hämeenlinnast ja selle äritegevuslikust arengust. Tema järele kõneleb „Aulanko hotelli“ direktor Arvi Ohlsson teemal: „Häme Helm“ Aulanko ja selle sünd, andes kujukä ülevaate Aulanko turismikeskuse tekkimisest. Tema kõnest selgub ka, et hotelli ehitamine, kus viibime, maksab ca 1.400.000 krooni meie rahas ja et selle omanikuks on suurem aktsiaselts, milles osanikeks riik ja omavalitsus. Pole huvituseta märkida, et samal päeval, kui viibisime seal, peatus, otsustades lehvivate lipude järgi, seal jaapanlasi, türklasi, sakslasi, itaallasi, prantslasi ja inglasi, rääkimata rootslastest, norralastest ja taanlastest.

Pärast koosolekut sõidame tagasi Hämeenlinna, kus Soome ja Eesti paberikauplejate ühingu juhatused asetavad ühise pärja Hämeenlinna kiriku juures asetsevale Soome Vabadussõja mälestussambale, mida jälgivad tardunud hardumuses kahe vennasrahva ametivennad. Nii mõnelgi veeres silmist pisar nendele aegadele mõeldes. On ju suurem osa siinviibijaist elanud neile võitlusile isiklikult kaasa, sellest ühel või teisel viisil osa võttes.

Pidulik koosviibimine.

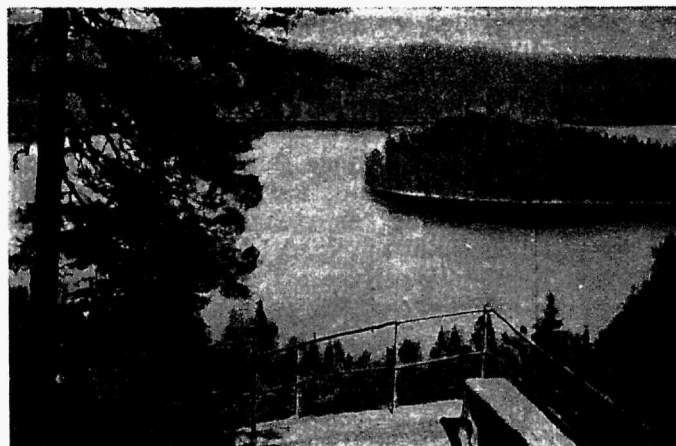
„Uusi Hotelli's“ leiab aset pidulik õhtusöök, millel eesti paberikaupmehed viibivad soome ametivendade külalistena. Olgu siinjuures tähendatud Soomes läbilõõnud ilusale kombele, mis ka meil peaks ellu viidama.

Koosviibimistel kangeid jookke pakutakse piiratud arvul, mitte üle 3 napsi valget viina, klaas veini ja paar pitsi konjakit või likööri ja mitte enam. Mulle paisab, et sellest on hea meeleolu jaoks täiesti küllalt. Korraldajatel pole aga kunagi muret väsinutega.

Meie teeme praktilisi tähelepanekuid.

19. mail oleme ühise kohvilaua järele kuni kella 12-ni vabad. Vaba aeg pühendatakse tutvumiseks kohalikkude paberikauplustega, milledest suuremaid kaks Enok Rytkönen'i oma ja Suomalainen Kirjankauppa o/y., mille juhatajaks S. V. Mäkela. Kõneldes Rytkönen'i perekonnast ei saa jätta mainimata selle suurt teovõimet ja isamaa-armastust. Nii on üks selle pere poegadest võtnud osa Eesti Vabadussõjast soome vabatahtlikuna ja seega seovad seda peret Eestiga teod ja mälestused, mis nii kiiresti ei kustu.

Pole huvituseta heita pilku neile mõningatele erinevustele, milliseid kiires käigus märkasin ja mida omab Soome paberikaubandus Eesti omast. Näiteks on meil peaaegu tundmatu trükitud riulipaberite müük, milliseid müüakse Soomes 3-, 5- ja 10-meetrilistes rullides väga mitmesugustes värvides ja mis moodustavad seal väga

Vaade Aulanko torni tipust.

Raudteesild Hämeenlinnas.

suure müügiobjekti. Soome perenaised panevad suurt rõhku kodusele puhtusele, olles selle kauba suurteks kasutajateks. Samuti suure müügiobjekti moodustab pesupärgament. Puhtuse ja tervishoiu huves ei pese soome perenaine kunagi toidunõusid kaltsuga, vaid pesupärgamendiga. See on müügil $\frac{1}{2}$ -kg ja kilolistes pakkides ja nõudmine selle järele on elav. Raamatukauplustes on läbi viidud ühtlusrakendus kaupade paigutamisel, nii et igas vastava-alalises äris kogu Soomes astudes kauplustesse leiad ikka teatud kohal vastavasisulisi raamatuid. Samu põhimõtteid on rakendatud osaliselt ka paberikaubanduses. Suurt tähelepanu pälvib ka asjaolu, et paberikauplejate lapsed jätkavad oma vanemate elukutset. Nii luuakse põlvede kestel traditsioonid ja põlvest põlve pärandatavad ettevõtted. Noored saadetakse koolihariduse saamise järele õppima võõrastesse ettevõtetesse, mis aitab tuua ettevõttesse uusi töötamisviise ja hoiab ära tardunud olukorda sattumise.

Lahkumine Hämeenlinnast.

Pärast kella 12 kogunevad kõik ärasõiduks jaama ja siis on siin enne ärasõitu suur sekeldamine ja jooksmine. Ühel jäänud maha reisukaart, teisel palitu, kolmandal kohver jne. Ja-ah, siin näeb kohe, kes vana reisumees ja kes vaid harva liigub kodust välja.

Valkeakoskil.

Tunniajalise sõitmise järele saabume neitsilikku kuusemetsa, kus kerkib O/ü. Paperituote üsna uus tehastehoone. Vastu võtab meid tehase juhataja hr. Alfred Jozua, kes pärit Eestist Peipsi veerest. Täheandan talle tervitades naljatledes: „Käisin siin möödunud aastal üksi ja tõin nüüd 43 kaasmaalast-paberikaupmeest kaasa.“ Hr. Jozua hüüab: „Täna väga, olete kõik südamest teretunud!“ Uues tehase bürooos on serveeritud tervituskohv, millest saabujaid palutakse lahkesti osa võtta. Maitsenud kohvi ja kirjutanud nime külalis-

raamatusse, siirdume Paperituote tehast vaatlema.

Ühenduses Soome paberi- ja raamatukauplejate suvipäevadega korraldatud meie paberi- ja raamatukauplejate ligi poolesaja-pealise ekskursiooni teekonna ja vaatluse huvitavaim ja õpetlikum osa oli Valkeakoski paberisuurtööstuse külastamine.

See on kolme tunni tee raudteel Helsingist Tampere suunas.

Esimesena tutvume paberi ümbertöötamise tehasega. Eemalt annavad sellest tööstusest mõjuka pildi hiiglakorsten ja suurtelliskivihoone.

70×80-meetrilise pindalaga avar valge tööruum sisaldab üle 40 mitmesuguse masina.

300 töolist, nendest $\frac{2}{3}$ naisi, töötavad palavikulises tempos osalt kaheks, osalt kolmes vahetuses. Tööpäeva pikkus kaheksa tundi.

Naistöölised on riietatud ühtlastesse nägusatesse kitlitesse.

Nende keskmine teenistus on üle 3 krooni päevas meie raha järgi.

Meestöölised kõrgemad tunnitasad on umbes 70 senti.

Erilist tähelepanu väärrib 28 meetri pikkune laine-papi-masin. Paber valtsitakse nn. lainevaltside abil, kleebitakse järgneva silindri all paberi üks pool peale, kuna järgnevate silindrite paar liimib külge teise külje.

Paberkottide masinat peetakse oma seadeldiselt kõige keerulisemaks. Rullist jookseb paber liimiratta alla, mis jätab liimijoone paberi servale, järgneb paberi valtsimine ja lõpuks liimib masin ka paberkoti põhja kahekordselt kokku.

Meie külaskäigu ajal oli tehastes täitmisel tellimusi Siiami, Uus-Meremaale ja teistesse kaugetesse riikidesse. Peamiselt jõupaberist tsemendikotid.

Järgnevalt sõidame tehaste-vahelisel raudteel mööda paberitööstuste eeskujulikust spordi-

Aulanko pargi karukoopas.

Paperituote o.-ü. uue tehase trepil. Keskel dir. A. Jozua.

väljakust, mille tribüünile on külaliste tervituseks Soome lipu kõrvale üles vinnatud meie sinimust-valge rahvuslipp.

Edasi tutvume lähemalt ühinenud paberitehaste osaiühisuse tselluloosi- ja paberivabrikutega.

200.000 kuubikmeetrit puumassi, need on hiiglavirnad pakkusid, mis ümber töötatakse ühe talve jooksul.

Tselluloositehase töö lõpptulemuseks on poolsaadusena tahvlid, koosnedes sulfaadi- või sulfiidimassist.

Järgnev tähtis haru on paberivabrik. Selleks on Valkeakoskil üle 100 meetri pikkune ja 50 m laiune tööstusruum.

Siin on juba rohkem naistöölisi, kõik korralkult rohelistesse kitlitesse riidetatud.

Siin on kaks suurt masinat, umbes 50 m pikkused.

Sulfaat-mass sulatatakse uuesti üles, lisatakse keemilisi aineid juurde. Vedel mass jookseb laia riidest linti mööda üle paberimasina sõelte, läbides kuumendustrumleid; mass kuivatatakse „pikal teekonnal“, kuni krõbisev valmispaber välja jookseb.

Samas ruumis teise poole võtavad enda alla sorteerimis-, lugemis-, pakkimis- ja lõikamis-osakonnad.

Imestamapaneva kiirusega töötatakse siin. Paberilugejalt üks sõrmeliigutus lööb paarsada paberipoognat kohevile ja mõne sekundiga on poognad üle loetud.

Vabriku kõrvalruumid on väga puhtad ja eeskujulikud. Igal töölisel on oma riidekapp. Ei puudu eeskujulikud pesemisruumid.

Vabriku seadeldise väärtuse kohta võiks märkida, et juba üks korrapärane suur paberimasin maksab meie rahas üle poolteise miljoni krooni.

Üldse kokku Valkeakoski paberitööstustes töötab üle 1200 töölise, nendest $\frac{1}{3}$ naised.

Erilist tähelepanu väärrib tehases õhu reguleerimise seadeldis, mis võimaldab talvel hoida tehases ja selle kõrvalruumes ühtlaselt sooja

õhku ning suvel ühtlaselt jahedat õhku. Äratavimad õhk imetakse eriliste generaatorite poolt välja ja asemele surutakse uus puhas õhk. Meie võime säärasest luksusest näha vaid und. Ettevõtjad aga tõendavad, et see end hästi tasuvat, kuna tööliste töövõime sellega tunduvalt tõuseb.

Et vältida asjatut ajakaotust vajaliste isikute ülesotsimiseks, on kõigisse tehaseruumidesse asetatud valgussignaaliid, mis töötavad põhimõttel, et iga juhtiva isiku kohta on kindlaks määratud oma eri signaal. Selle ilmumisel peab otsitav enesest telefoni teel viibimata teatama tehase keskjaama, kus siis temale teatatakse, kes teda otsis. Kui ainult mõelda sellele, milline otstarbekas ajakokkuvõtte sellega saavutatakse ja kui palju sellega kuludes kokku hoitakse. Kas poleks meilgi aeg mõelda niisugustele „asjatutele“ väljaminekutele.

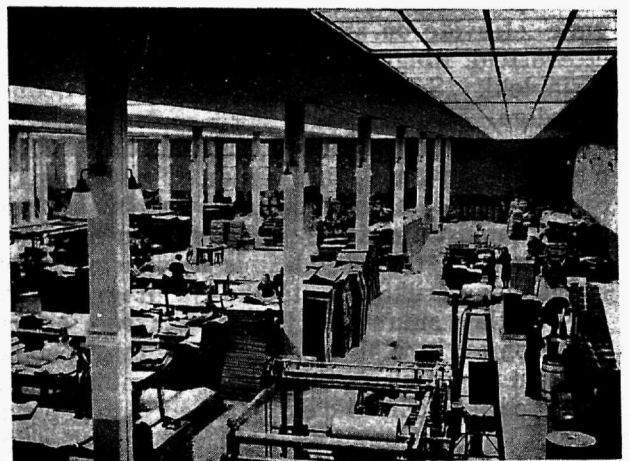
Pidulik lõuna Valkeakoskil.

Kõigile Soome paber- ja raamatukauplejate päevadest osavõtjatele koos Eesti külalistega korraldas vabrikute juhatus ühise lõuna. Pidupere-mees direktor hr. Alfred Jozua a tervitas külalisi soome, rootsi ja eesti keeles. Eestlaste poole pöördus direktor Jozua järgmise kõnega:

„Eesti paberikaupmehed. Mina tänan saattust ja teid, et minul on au olla isandaks laua ääres, kus teie minu külalised olete. Mina tervitan teid! Teretulemast Valkeakoskelle ja loodan, et teie meie seltsis kodust tundmust leiate.

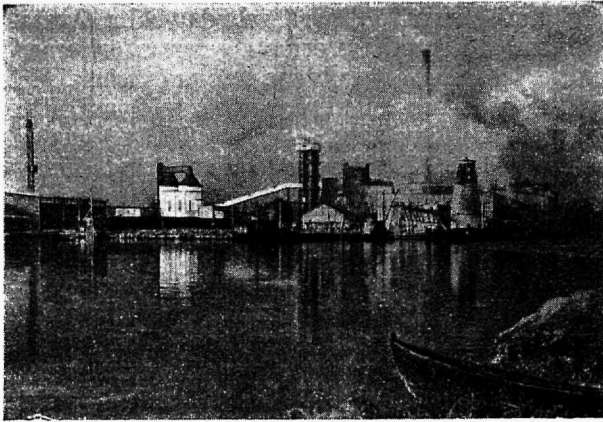
Soome silda on ehitatud juba aastasadu. Sel ajal, kui see töö asutati, oli olukord teissugune ja nende võimude sundusel, kes eri ajajärkudel meile seadusi andsid, on ehitustöö möödunud aastatel jäänud rohkem ideelisele põhjale. Nüüd on ajad end muutnud ja see tõsiasi, et teie täna siin meie külalistena olete, tõendab, et tegeliku elu esindajad on kutset kuulnud ja võimsalt juba kaua alustatud töö lõpule viivad.“

Eestlaste nimel vastas esimees A. Veiler. Võeti veelgi rohkesti sõna tervitusteks ja lasti

Osa Paperituote o.-ü. uuest masinasaalist.

Valkeakoski paberitehased.

elada peoperemehi ning o/ü. Paperituotet ja o/ü. Yhtyneet Paperitehtaat. Lüüakse lahti ühine laul, misjuures ühe laulu laulavad soomlased ja teise eestlased. Kuigi eestlastel puudub kokkuharjutus ja neid on vaid $\frac{1}{4}$ üldarvust, suudetakse siiski lüüa päris meeleolukat laulu ja jätta laulja rahva muljet, mida eriti kinnitas hoogne laul vagunis tagasitulekul Helsingi, kuhu jõuti vähe enne keskööd värsketena ja rõõmsatena, rikastatud hulga uute tutvuste ja palju nähtuga.

Tutvumas Helsingi äridega.

Laupäev, 20. mai pühendati tutvumiseks Helsingi paberi-kirjutustarvete ja raamatukauplustega, mida sooritati kahes rühmas. Külalastati: esimene rühm: Suomalaisen Kirjakauppa o/ü. — mis on üks Helsingi ja vist ka kogu Soome suuremaid raamatukauplusi. Th. Wulffi suurt paberi- ja kirjutustarvete äri, kus erilist tähelepanu pälvib otstarbekalt korraldatud joonestus-vahendite osakond. O/ü. Keskus-Paperikauppa — missugune ettevõtte töötab Soome liidu esimehe H. V. Lylly juhtimisel; o/ü. Koulutarbeiden Keskusliike töötab suurmüügi alal koolitarvetega varustamisel ja o/ü. Valistus, missugune ettevõtte on suurimaid Soome erialalisi ettevõtteid. Kõigile eestlastele kingiti siit kaasa kirjalokk „Suomi Tourist“ — kaanel Soome kaardiga.

Teine rühm küllastas o/ü. Akateemilinen Kirjakauppa, mis on suurkaubamaja Stockmanni alaosakondi, olles parimaid raamatukauplusi Helsingis ja kogu Soomes; o/ü. Hermann Lindell, mis moodustab suurtähtsuse oma trükikoja, tsinko- ja litograafiaga, olles ühtlasi suuremaid joonestustarvete eriärisid Soomes; o/ü. Bergström, mis spetsialiseerunud peamiselt täitesulepeade müügiks, ja o/ü. Pohjoismaiden Paperikompania. Viimasel on suur hulk välismaisi esindusi ja ka laod esinduskaupade alalt. Töötavad ainult suurmüügi alal.

Äritegevuse jagunemine.

Võib tähele panna ja eraldada külalastatud äridest kolme liiki ettevõtteid:

1) Puhtakujulised suurmüügiärid, kes üldse jaemüügiga ei tegele, nagu o/ü. Valistus, o/ü. Pohjoismaiden Paperikompania ja o/ü. Koulutarbeiden Keskusliike. Need ettevõtted töötavad ainult suurmüügi alal igapäevs kindlal erisuunal.

2) Segaetevõtted — s. o. jaemüük ja osaliselt ka suurmüük, nii: o/ü. Th. Wulff, o/ü. Hermann Lindell, o/ü. Keskus-Paperikauppa, o/ü. Bergström. — Nende peamine ala on jaemüük, suurmüügis töötavad nad ainult iga äri mõne kindla kaubaga.

3) Puhtakujulised jaemüügiärid.

Sellega on enamusel ekskursantidest läbi ettenähtud kava ja inimesed siirduvad isiklikkudele ostudele ja tutvuma linnaga omal käel.

Lahkumiseine.

Eesti Paberikauplejate ühingu juhtkonda kuuluvad isikud on palunud Soome Liidu esindajaid Seura-Huone'sse lahkumiseinele. Soomlaste poolt võtavad osa: K. A. Vendelin ja Raf. Pettersen — Soome Paberikaupmeeste Liidust, U. Kokki — Koulutarbeiden Keskusliike, H. Dickmann — Pohjoismaiden Paperikompania, K. F. Honkala — Kouluaitta, Väinö F. Virtanen — o/ü. Valistus, T. Tervola — o/ü. O. J. Dahlberg, V. E. Holmström — o/ü. Barnengen, O. Furuhjelm — o/ü. F. Tilgmann, M. Raikamo — o/ü. G. A. Šerlachius, A. V. Stenberg — Akateemilinen Kirjakauppa, Krougius — o/ü. Paperituote ja K. F. Honkala — o/ü. Verner Söderström.

Eesti poolt võtsid osa: A. Veiler, Joh. Tops, T. Grossschmidt, E. Seim, G. Theia, O. Luik, Joh. Meister, K. Roosipuu, A. Kiviste, K. Lauer ja tõlk Siimeon.

Ühises lauas võetakse rohkesti mõlemapoolselt sõna, toonitades südamlikkudes sõnavõttudes säärase kahe vennasrahva vahelise tiheda koostöö arendamise tähtsust, nagu seda on andnud praegune külaskäik.

Sõnaraamatud.

Erilise üllatuse valmistab aga K. F. Honkala, kes kirjastuse o/ü. Verner Söderström'i esindajana kingib igale lauasviibivale eestlasele raamatu „Suomalais-Eestiläinen Pienois-Sanakirja“ (Soome-Eesti taskusõnastik) ja teatab, et sama kink on määratud kõigile ekskursioonist osavõtnud eestlasile, saates neid raamatuid laevale, kus need hiljem välja jagati.

Aeg kaob kiirelt, ligemale jõuab meil lahkumise tund. Surutakse vastamisi käsi ja hüütakse nägemiseni sadamas, ning rutatakse viimaseid korraldusi tegema ärasõiduks.

Ärasõit Helsingist.

Sadamas annetatakse vastamisi lilli ja parajasti, kui astume laevale, hakkab tibama vihma. Olid olnud ilusad soojad päikeseküllased päevad nii silmale kui südamele. Laev vabastab otsad, laudakse lahkumislaulu ja K. A. Vendelin hüüab: „Näkemiin 1941. vuodella Eestissä!! „Nägemiseni, nägemiseni Tallinnas!“ kostavad elavad hüüded laevalt.

Tagasi kodus.

Meie lahkume rikastunult paljude meeldivate tutvustega ja suure hulga nähtud kogemustega. Ka tagasisõidul on meri armulikult vaikne ega tülitä kedagi oma tujukusega. Öhtul kell 8 maabume Tallinna ja igaüks ruttab tagasi oma igapäevaste ülesannete juurde, kus loodetavasti ei jäeta kasutamata saadud kogemusi.

Lõpuks ütleme südamliku ja tüseda eesti „aitäh“ Soome ametivendadele, kes meid nii sõbralikult vastu võtsid ja meile kõigest osa

võtta võimaldasid! Täiesti erilist tänu on aga ära teeninud Soome Paberikaupmeeste Liidu asjaajaja Kaarlo A. Vendelin, kes oli kogu korralduse hingeks ja läbiviijaks. Peab kinnitama, et kõik oli tõesti tema poolt suurepäraselt ja ettenägelikult organiseeritud, nii et kõik klappis ka vähimaski piasjas. Aitäh Teile, Kaarlo A. Vendelin, hää korralduse eest!

E. Seim ja H. Michelson.

Häme tervitus.

Hämeenlinna saabumisel tervitas kõiki paber- ja raamatu-kaupmehi kohvilauas hallipäine, tulihingeline Soome raamatukaupmeeste liidu esimees ja Soome paberikaupmeeste liidu abiesimees Enok Rytkönen. Toome vabas tõlkes tervitusluuletuse.

Toimetus.

Hämeenlinna esitlemine.

(Vaba riimiga tõlge.)

Juba laulussa vanassa laudakse,
et parimaid paiku siin maailmas
see ilus Hämeenlinna on.
Ja seepärast meistki igaüks,
kel õnne on olla elanik selle,
võib tunda sest rinnas väid rõõmu.

Meile küllaltki meeldiv amet oleks,
kui võiksime lähemalt tutvustada
meie kuulsat kütla siin „koha pääl“,
Kuid ülesanded mitmed on teil tääl.
On päevakava suur ja aeg kallis,
see ringkäiku linnas ei salliks.

Seepärast, mis märkimisväärset meil,
nüüd lähidalt esitada üritan teil.
Meil mitu on valguse-koldeid siin,
Siin kõrvalgi näete templi õillsa.
See vaadelnd on selle elu rada
juba poolteist pikka aastasada.

Selle kõrval seismas on graniidisammas,
milles nimed on nende, kes võitlustes langend,
nimed sangarpoegade Hämeenlinna,
kes eluga maksid vabaduse hinna.
Ja lähedal päris Suurturu poolel
on Paavo Cajanderi sammas sääl.

Sellele, kes Sibelius-parki siirdub,
vaimusilmisse helide meister kerkib.
Kuid maetud on selle pargi mulda
ka sangarid Saksa. Neist igavene mälestus püsib
ja tänuvõlga oleme neile,
kes siit sõtkusid sõduri teile.

Sealt mõned sammud, on tohutu maja,
kuhu nii linn kui ka külasalu
poisslapsi sügisel saabub tooma,
teaduseallikalt tarkust jooma.
Meil on gümnaasium ja tütarlastekoolgi,
ja Wetterhovi kodutööstusekool.

Eberhard Faber — Dessin — Ceder nr. 247

DESSIN — EBERHARD FABER — CEDER — 247 — N° 2

Kõvadustes 1, 2, 3 ja 4

Müügil 10 senti tükk

Hämeenlinna üldvaade.

Kaks valget on veel kivimüüri,
ka need on koolilosse suuri,
Seminar ja uus algkool sääl.
Kaubanduskool on kitsais oludes veel.
Kuid kaua ei ometi ootus kesta,
ei takistused püsi Hermese teel.

Meil tore on linna raamatukogu,
ja tore maakonna arhiiv,
ja aastakümne eest juba
linna muuseumil oma tuba.
Ka raamatu- ja paberitoodete paja
on loond siin Arvi A. Karisto maja.

Selle asutuse laadi suurega
me varsti pääseme tutvuma.
Maakaitsetahte avalduses õilsas
on kaitseliidulgi oma maja.
Ja meie Lottade teenuseks on,
et see Hämee kaitse on võlatu.

Meil on vabrikud mõnedki ja suured
neis valmivad kingad ja riided,
ja karusnahad, nahk ja vineer.
Puust, hõbedast, kullast ja metallist muust
neid valmistakse tarbeid, täites,
selle linna kuulsust tõstes.

Meil on pankasid mitu ja toredat,
kes võidu pakuvad raha,
nii et kergest valuutad veerevad,
kuul trated või vekslid sääl liiguvad.

Meil muusikapõllul on elu virk,
siin kõlab laul ja kanmel helab.
Mitmed koorid on meil ja lauljad muud,

ja orkestrid, ja „tuut, tuut, tuut“.
Sajad autod, suured ja vähemad,
neile võidu refrääni laulavad.

Meil on lääni-valitsus ja politsei,
kuidas nendeta saakski olla.
Tugev sõdurikond ja kaitseleit,
nii et rahulikult uinuda saame.

Siin on kosutud ja kasvatud,
kui on tarmuga töösse haaratud.
Soome ainuke võlata linn on see,
siin Vanajavee valdkonnas.

Meil on rohkesti õhku ja valgust,
Kuid oma „thalia“ maja,
kus näitekunst võiks õitsele lütia,
me üha asjatult ootame.
Meie spordiharrastusel tugev juur,
kaks spordivälja on tugevat, suurt.

On määratu uisutajate arv.
Me oleme kõik suusatajate sugu.
Meil ujula on pidulikult suur,
ja meisterujujate arv suur.

Ja selline meil on ujumishall,
et läbi aasta ujumist lubab.
(ei ole nii kõva pakasilma,
et säält Eenokki ei lõhuks jääd).

Meil on suuri ja väikesi kaubamaju,
millede reklaamvalgust õhtul imeteldakse.
On kaubandusõunilike meil kaks,
neist teist kutsutakse kirjastajaks.
Kuid küllap ta varsti meile end näitab,
ja meil varsti vatsagi täidab.

Meil on raamatukauplejad habemikud,
teie-ealised meil on juba lapsed,
kellest mõned on juba isade teedel,
ja meie väsides järgnevad meil'.
Sest raamatulugemine siin on levind,
kuigi vaadatakse vahel filmisid.

Siin lõppema peab juba veste see
ehk mainimata on paljugi jäänd,
kuid tund enam sõnu ei salli,
aeg kiire ja iga hetk on kallis.

E. R.

EBERHARD FABER — VAN DYKE — joonestuspliiaats Müügil 45 senti tükk

19 erikõvaduses 8 B – 9 H

Saadaval paremates kirjutustarvete kauplustes

21 aastat

kaupmeeste teenistuses

Hinnaväärse kaubaga, kiire tellimiste täitmisega ja vastutuleliku teenimisega oleme võitnud selle aja jooksul üldise rahulolu. Kogemused, mis oleme 1918. a. peale kogunud, on tulnud kasuks kõigile.

Meie laod Harju tän., Pärnu mnt. ja sadamas mahutavad küllaldaselt, et täita igat tellimist paberikaupade, kirjutusmaterjalide ja raamatute alal. Ladudes iga-sugused paberid, papid, raamatuköite-tarbed, pakke-materjalid, ärraamatud, joonestustarbed, kontoritarbed, õppevahendid jne.

Kõikide kirjastuste raamatud saadaval. Oma noorsoo- ja lasteraamatute kirjastus.

Tellime välismaalt raamatuid ja ajakirjandust.

Köite-, trüki- ja lineerimistöode vastuvõtmine.

Koolide rakendusraamatud ja kaustad.

Vallavalitsuste arvepidamisraamatud ja plangid.

Kirjutus-, arvutus- ja teisi büroomasinaid **kõikidelt firmadelt** saate osta meie kaudu.

RAAMATU, KIRJUTUSMATERJALIDE JA
PABERIKAUPADE SUURLAOD TALLINNAS

K/ü. „Rahvaülikool“

Harju 48, oma majas, tel. 444-39, 444-37, 442-14
Pärnu mnt. 10, tel. 446-67, 446-66

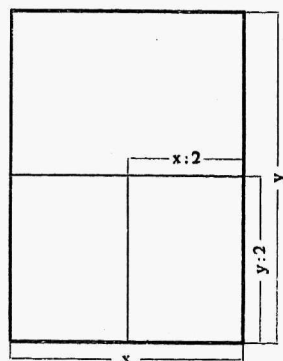
Normkaust EN

Hans Treumann

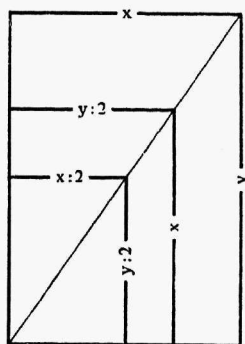
Paberikaustade normeerimise esimesi üritajaid oli Göttingeni füüsik prof. Georg Christoph Lichtenberg (1742—1799), kelle töökspidamise järgi pidi paberi otstarbekohane normkaust igakordse poolitamise või kahekordistamise teel kujunevate kaustade juures säilitama algkaustale võrdse lühikese ja pika külje suhte. See suhe vastab ruudu külje ja ruudu diagonaali suhtele $= 1 : \sqrt{2}$ arvudes väljendades nagu $1:1,414=10:14$ ehk $5:7$, mis on väga lähedane kuldsele lõikele ($5:8$), mis teatavasti omas suure tähtsuse kreeka arhitektuuris ja kunstis.

Ühesuguste kirjandite kaustade normeerimise puhul Prantsusmaal möödunud sajandi teisel poolel võeti aluseks Lichtenberg'i poolt 1796. aastal avaldatud põhimõte; prantslased kohandasid seda veel äsja tarvitusele võetud meetrilisele mõõdusüsteemile, nii et suurim kaust küljesuhtega $1 : \sqrt{2}$ omab üheruutmeetrilise pindala, kuna väiksemad kaustad kujunevad poolitamise teel. Need kaustad on veel praegugi tarvitusel mõningates prantsuse riigiasutustes, kuid ei ole suutnud levida loodetud ulatuses, olgugi et nad pandi kehtima seadusandlikul alusel. Sama saatust jagavad ka paljud teised üritused, millede eesmärgiks on olnud korra loomine paberikaustade lopsakas segaduses. Olu-

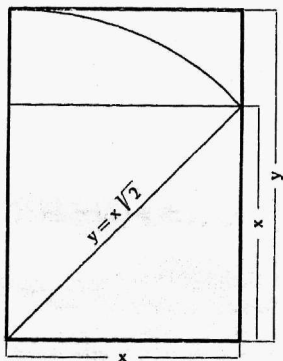
korra parandamise eesmärgiga asutati 1918. aastal Saksamaal graafilise töõnduse normeerimistoimkond (Normenausschuss für das graphische Gewerbe), kelle töö tulemusena 1922. aastal avaldati ja võeti tarvitusele neli DIN-formaadi ehk normkausta ahelat (DIN = Deutsche Industrie-Norm või das ist Norm).

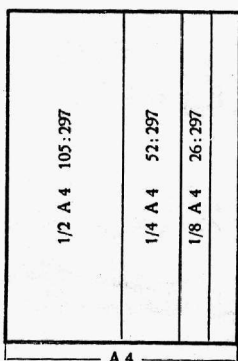
Joonis 1.

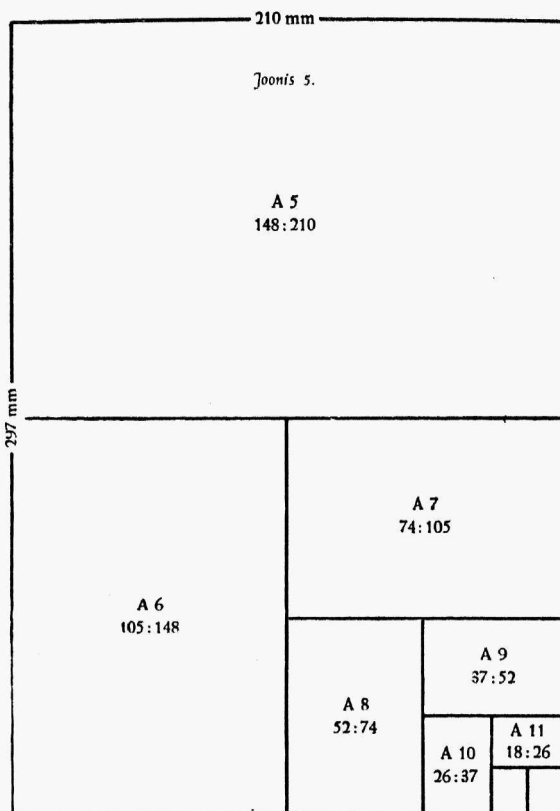
Joonis 2.

Joonis 3.

Joonis 4.

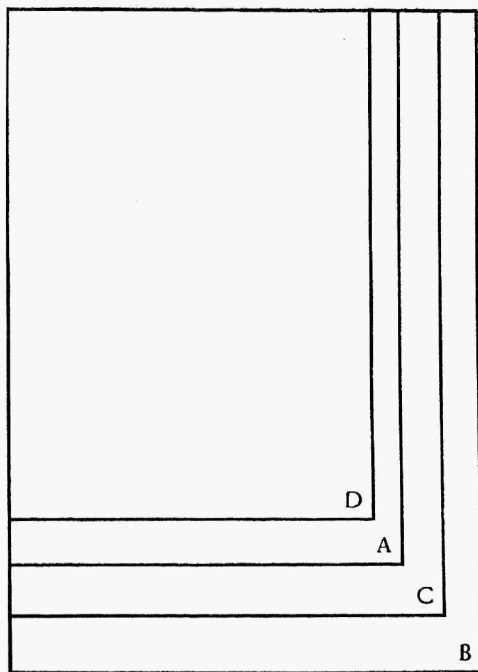

DIN-formaadi ehk normkausta süsteem on rajatud kolmele põhimõttele:

1. Poolitamispõhimõtte. Kaustad on tuletatud üksteise poolitamise või kahekordistamise teel. Kahe naaberkausta pindalad suhtuvad üksteisesse nagu $1:2$ (joonis 1).

2. Sarnasuspõhimõtte. Kaustad on üksteisega sarnased. Esimesest ja teisest põhimõttest selgub, et kausta küljed x ja y suhtuvad üksteisesse nagu võrrand $x:y = 1 : \sqrt{2}$ (joonis 2). Seega suhtuvad mõlemad küljed üksteisesse nagu ruudu külje ruudu diagonaali (joonis 3).

3. Ühtluspõhimõtte. Kaustad on kohandatud meetrilisele mõõdusüsteemile. Algnormi pindala on võrdne pindalaüksusele (ruutmeeter), see tähendab $x \times y = 1$.

Normkaustade D, A, C, B piltlikud suuruste vahekorrad.

Algkaust. Nende kolme põhimõtte alusel vastavad x ja y külgedega algkaustale kaks võrrandit: $x:y=1:\sqrt{2}$ ja $x \times y=1$. Üheruutmeetrilise pindalaga algkausta küljemõõdud on seega $x=0,841$ m, $y=1,189$ m.

Ahela A. Esimese põhimõtte alusel tuleatakse algahela A kaustad algkausta poolitamise teel.

Vaheahelad B, C, D. Sõltuvate kaustade, nagu kirjaümbrikkude, vihustajate, mappide ja nii edasi jaoks on loodud vaheahelad B, C ja D. B-ahela kaustad moodustuvad geomeetrilisi vahekaustu A- ja B-ahelale.

Eelisahele A. Esimese põhimõtte alusel tuleatakse eelistada A-ahela kaustu. Ainult siis, kui nad osutuvad ebakohaseks, tuleb rakendada B-, C- või D-ahela kaustu.

Kitsaskausta d. Kitsaskaustade kujundamiseks jagatakse normkaustu pikuti pooleks, veerandiks, kaheksandikuks ja nii edasi (joonis 4).

Toorkaustad. Täpsete valmiskaustade väljalõikamiseks poognast (joonis 5) on vajalikud toorkaustad. Paratamatud kõrvalekaldu-mised tuleb hoida minimaalsetes piirides.

Paberitootjale, paberikaupmehele, trükkalile ja tarbijale annab DIN-formaadi ehk normkausta süsteem järgmisi paremusi:

Võimaldab vähendada paberi toorpoognate ja rullilaiuste arvu, tootmiskulusid, paberilao koormatist, paberi-, paberilõikamis- ja trükimasinate tüüpide arvu ja paberitoodete tootmiskulusid. Soodustab mitme erikaustalise trükise ühekorraga trükkimist ja trükimasinate ots-

tarbekohasemat kasutamist, lihtsustab kirjan-dite ja trükiste korraldamist kui ka paberitaga-vara täiendamist, paberi kaalu ja hinna arvuta-mist ja nii edasi.

Peale Saksamaa ja endise Austria on DIN-formaadi ehk normkausta süsteemi võtnud tarvitusele veel Belgia, Hiina, Holland, Norra, Poola, Rootsi, Soome, Tšehhoslovakkia, Ungari, Venemaa ja Šveits. Omaalgatusel tarvitatakse seda kaustasüsteemi Eestis — nagu mitmes teiseski siin mainimata riigis — nii riigiasutistes kui ka paljudes eraettevõtetes. Ametlikult rakendati Eestis see kaustasüsteem alates 1. jaanuarist 1939. aastal EN-kausta nime all (EN=Eesti normid) Ratsionaliseerimise Komitee juhendite kohaselt.

Jääb ainult loota, et see teaduslikule ja mate-maatilisele alusele rajatud kaustasüsteem leiab kõikide tunnustuse, sest iga kirjandi või trükise üks tähtsamaid omadusi on kaust — seda enam veel normkaust.

Kausta klass	Ahel A mm	Ahel B mm	Ahel C mm	Ahel D mm
	Toorkaustad			
1	610 : 860	730 : 1030	670 : 950	560 : 790
	Valmiskaustad			
0	841 : 1189	1000 : 1414	917 : 1297	771 : 1090
1	594 : 841	707 : 1000	648 : 917	545 : 771
2	420 : 594	500 : 707	458 : 648	385 : 545
3	297 : 420	353 : 500	324 : 458	272 : 385
4	210 : 297	250 : 353	229 : 324	192 : 272
5	148 : 210	176 : 250	162 : 229	136 : 192
6	105 : 148	125 : 176	114 : 162	96 : 136
7	74 : 105	88 : 125	81 : 114	68 : 96
8	52 : 74	62 : 88	57 : 81	48 : 68
9	37 : 52	44 : 62		
10	26 : 37	31 : 44		
11	18 : 26	22 : 31		
12	13 : 18	15 : 22		

Kaustade nimetused: 0 — nelikpoogen, 1 — kaksikpoogen, 2 — poogen, 3 — poolpoogen, 4 — veerandpoogen, 5 — leht (kaheksandikpoogen), 6 — poolleht, 7 — veerandleht, 8 — kaheksandikleht.

Lühinimetused: A-ahela veerandpoogna lühinimetuseks on A 4.

*

Omalt kutsealalt peame töötama hoole ja armastusega, et tunneksime, et seisame selles kindlalt mõlemal jalal. Meie ei tohi näha omas töös ainult varjukülgi, vaid ka seda ilusat ja loovat, mida pakub meile meie töö. Teeme tööd rõõmuga ja ärgem laskem võita end raskustest ning vaevast. Töörõõm on suurimaks abiks ülesaami-sel igast murest.

Paberi valmistamine.

Ins. Oskar Burgmann, Kankas o/ü. paberitehaste
direktor, Jyväskylä — Soome.

Paberi eelkäijad. Inimesel on olnud igivanast ajast soov märkida üles mõtteid ja sündmusi. Esimesed meie ajani säilinud ülesmärke olid kivisse raiutud kujutised, ja selles mõttes võib neid kivisid nimetada, vähemalt trükkija seisukohalt, paberi esiisadeks. Ka puud, millesse oli kergem märke sisse lõigata, tarvitati seks otstarbeks, kuid kultuuri kasvades hakati tarvita selleks teatud taimede lehti ja hiljem loomanahku.

P a b e r. See, mida meie nimetame paberiks, on tampimise (sissehõõrumise-friktsiooni) abil kokkuliidetud peenikesed kiud, mille tootmise leiutasid hiinlased umbes 100 aastat e. Kr. Toorainena tarvitati siis ainult kaltse, mis lasti enne mädaneda, et kiud hõõrudes paremini eraldusid üksteisest.

Käsitsi-valmistatud paber. Paberit valmistati kuni 1820. a. käsitsi ja tehakse seda vähemal määral ka praegu. Mainitud aastal võeti esimene paberimasin tarvitusele, kuid enne kui asume selle lähemale kirjeldamisele, on põhjust kirjeldada lähemalt käsitsi-valmistatud paberi tootmist, mis sünnib järgmiselt:

1. Kiud leevendatakse umbes 100-kordses (s. o. 99 osa vett ja 1 osa kiusid) vee hulgas.

2. Nn. poognavorm, mille põhjaks on tihe metallisõel, vajutatakse kiudmassisse ja tõstetakse ettevaatlikult üles. Vesi voolab nüüd metallvõrgu (sõela) läbi ja sellel moodustub õhuke kiukiht.

3. Vormi ääred eemaldatakse ja kiudmassi poogen vajutatakse vastu vilti, kusjuures poogen eraldub vormist. Poogna peale asetatakse jälle vilt ja selle peale uus poogen, ja seda tööd jätkatakse, kuni valmib sobivas paksuses kimp.

4. Kogu kimp pannakse nüüd pressi alla, mis pressib välja niipalju vett, et paber püsib koos ka ilma toeta.

5. Poognad vabastatakse vildist, laotakse üksteise peale ja

6. pressitakse uuesti.

7. Selle järele kuivatatakse paber kas õhu käes või kuuma silindri pinnal.

8. Järgneb viimistlemine, nn. pinnaliimimine, läikeandmine jne., mida meie siinkohal ei käsitle lähemalt.

Õlg, puumass ja tselluloos. Paberitavituse suurenedes, eriti peale trükikunsti leiutamist 15. sajandil, ei jätkunud kaltse enam küllaldaselt määral. Siis hakati otsima teisi paberivalmistamiseks sobivaid kiudaineid. 18. sajandi keskpaiku hakati tarvitama õlgi, kaltsu surrogaadina, keetes need lubjalahus. Alles 19. sajandil leiutati mehaanilise puumassi ja keemiliselt valmistatud tselluloosi valmistamise viisid, ja selle järele võis paberivalmistus arenda suurtööstuseks.

Toorained. Tähtsaimad paberi toorained on järgmised:

1. Puu.
2. Õlg.
3. Kaltsud.
4. Praakpaber (tarvitatud paber).
5. Täiteained.
6. Liim.
7. Maarjajää.
8. Värvid.
9. Mitmesugused kemikaalid.

P u u. Tähtsamat toorainet — puud — võib jagada, olenevalt valmistusviisist, kahte rühma, nimelt:

a) Mehaaniline puumass, mis saadakse sel teel, et puu surutakse keerleva kivi pinna vastu, kusjuures puukiud eralduvad üksteisest.

b) Keemiline tselluloos, mis saadakse sel teel, et puulaaste keedetakse kemikaalides, kusjuures ained, mis seovad kiudusid omavahel, lahustuvad ja vabanevad. Oma suurema puhtuse ja tervema ehituse tõttu on tselluloosikiud palju väärtuslikumad kui puumassikiud.

Tselluloosi on peamiselt kaht sorti:

I. Sulfiittselluloos, mis on keedetud happeliste keedulahustega.

II. Sulfaattselluloos, mis on keedetud aluseliste keedulahustega.

Peale eelnevate sortide võib veel eraldada pleekimata ja pleegitud tselluloosi.

Pleegitamine. Pleegitamine on protsess, kus tselluloosist eemaldatakse peale keetmist järelejäänud värvaineid ja ebapuhtust, et saada võimalikult puhast ja valget tselluloosi. See sünnib kloorlubjalahuse abil.

EBERHARD FABER — VAN DYKE — kopeerpliats nr. 702 Müügil 45 senti tükk

allkirjadeks: pehme, keskmine

Läbikirjutamiseks: kõva, eriti kõva, ülikõva

Sulfiittselluloos on pleegitamatuks kui ka pleegitatult värvi poolest heledam kui sulfaatselluloos, kuid see-eest on sulfaatselluloos vastupidavam.

Puumassi tarvitatakse koos pleegitamata tselluloosiga esmajoones odavamate paberisortide valmistamiseks. Neilt pabereilt, nagu näiteks ajalehepaber, ei nõuta suurt vastupidavust.

Pleegitamata tselluloosi tarvitatakse tugevate paberisortide valmistamiseks, nagu näiteks pakkepaber, mis ei tarvitse olla valge ega heleda-värviline.

Õlg ja kaltsud. Väga tähtsad toorained on ka õlg ja kaltsud. Neid tarvitatakse siiski peamiselt ainult spetsiaalpaperite valmistamiseks. Õled töödeldakse nii, et need puhastatakse tolmust, siis lõigatakse ja selle järele keedetakse leheliselahuses surveõhu all. Peale keetmist nad pestakse ja pleegitatakse. Seda massi tarvitatakse peamiselt koos tselluloosiga, kui paberilt nõutakse suurt poorsust (kobedust).

Kaltsude eelvalmistus on keerukas ja suurt tähelepanu tuleb pöörata eriti nende sorteerimisele. Sordi, puhtuse ja värvi järgi kaltsud liigitatakse paiguti kuni 30 sorti. Kaltsud puhastatakse tolmust, rebitakse katki, keedetakse ja pestakse. Pesemisega ühenduses kaltsud jahvatatakse nn. hollanderites, et kiud, mis kaltsudes ketramise ja kudumisega on tugevasti kinnitatud üksteise külge, eralduksid. Jahvatus sünnib nii, et hollanderis olev teritatud pöörlev trummel pressib kaltsud trumliterade ja põhjas olevate paigalekinnitatud terade vahelt läbi, kusjuures need vähehaaval lagunevad paberivalmistamiseks sobivateks kiududeks. Selle järele kiud pleegitatakse. Kui paberilt nõutakse pikka kestvust, näit. arhiivides, või vastupidavust, tehakse paber alati kas ainult kaltsudest või kaltsude ja tselluloosi segust.

P r a a k p a b e r. Praegu tarvitatakse paberivalmistamiseks ka palju praakpaberit. Vastavate kemikaalide abil eemaldatakse praakpaberist sellele trükitud värvid, mille järele seda võib hea eduga tarvitada uue paberi valmistamiseks.

T ä i t e a i n e d. Et suurendada paberi läiget, värvi valgust, läbinähtamatust, ja et parandada trükkimisomadusi, lisatakse paberile täiteaineid, milledest mainitagu järgmisi:

- a. Savi ehk kaoliin.
- b. Talk.
- c. Asbestiin.
- d. Annaliin.
- e. Titaanvalge.

Neis viimatimainitu teeb paberi valgeks ja läbinähtamatuks, mis on eriti tähtis õhukeste paberite puhul, kuna talk annab paberile parema pinna.

L i i m. Tindiga kirjutamiseks peab paber olema liimitud. Parim liimimine saavutatakse tavalise puusepalimiga, kuid lihtsam liimimis-

viis on kampoli abil, mis koos m a a r j a j ä ä g a annab ka hea liimimise. Maarjajääl on veel see hea omadus, et ta seob värvid paremini paberiga. Värvide on praegu kõik kunstlikud, mitte naturaalvärvid, ja nendega võidakse saada kõiki vikerkaarevärve.

K e m i k a a l i d. Neist mainitagu t ä r k - l i s t, mis parandab pinda, lisab vastupidavust ja teeb paberi läbipaistvaks. V a h a j a p a r a - f i i n teevad paberi veekindlaks.

Tšekipaberites tarvitatakse metallisooli, mis muudavad paberi väljanägemist, kui tarvitatakse tindisurma kirjutuse võltsimiseks.

Hollanderiosakond.

Hollanderiosakonnas sünnib paber ja see on seepärast paberivalmistuses tähtsaim elund. Hollanderites, milledest oli juba varem kõne, segatakse erinevad kiudained ühte ja jahvatatakse paberi jaoks vajalikuks seguks — eri paberitele ise viisil. Kui näiteks soovitakse valmistada pürgamiini, peab mass olema hollanderis võimalikult paks. Sel juhul peavad teradki olema jämedad või vahetatakse valts ja põhjaterad kivide vastu, et saada nn. rasvast massi. Kiud on sel juhul „hõõrutud“, mitte murtud. See teeb paberi hästi rasvakindlaks ja tihedaks, kuna kiud end hästi üksteisega seovad. Kuivatuspaber jälle, mis on poorne ja vett imev, nõuab murtud, mitte hõõrutud kiude. Sel juhul peavad hollanderi terad olema peened ja käik lõtv. Neisse hollanderitesse lisatakse ka paberile vajalikud liim, maarjajääl, värv ja täiteaine ja, kui valmistamisel on spetsiaalpaper, ka kemikaalid. Massi lahendus hollanderis on nii suur, et 100 l vee kohta on 4—8 kg paberis vajalikke aineid. On tähtis, et kõik toorained lisatakse õiges järjestuses, muidu võib juhtuda, et paber ei saavuta soovitud omadusi, kuigi lisatud ained on muidu omavahel õiges suhtes.

Masinad hollanderiosakonna ja paberimasina vahel.

V a l m i s a i n e - a n u m. Kui paberimass on hollanderis valmis jahvatatud, lastakse see valmisaine-anumasse, kus see on 3—4% lahuseks. Anumad on sedavõrd suured, et neisse mahub mitme hollanderi sisu korraga, ja anumad on varustatud segajatega, mis hoiavad massi liikvel, et eri hollanderite massid hästi seguneksid üksteisega.

R a f i n ö ö r. Anumatest pumbatakse mass nn. rafinööridesse, kus see veel kord jahvatatakse, kuid ainult nii palju, et see tuleks võimalikult tasasena paberimasinale.

R e g u l e e r i j a. On väga tähtis, et mass ei tule masinale ainult ühtlaseks jahvatatult, vaid ka, et samas ajaühikus tuleb sama ainehulk massi masinale. Selle töö teeb massireguleerija

Paberimasin.

Paberimasin jaguneb kaheks osaks, nimelt:

1. märgosa,
2. kuivosa.

Märgosa. Sissevoolukasti kaudu tuleb mass „valuvankrisse“, mille peaülesandeks on juhtida mass liikuvale sõelale (metallkangale). Valuvankri külge on kinnitatud äärerihmade tugirattad, ja need äärerihmad takistavad massi voolamast üle sõela ääre. Siin asub ka umbes 400—800-mm läbimõõduga valts, nn. rind- ehk härgvalts, millele toetub sõela üks ots, kuna teises otsas on imamisvaltsid või presskuivatavad. Sõel, mis eemaldab vee massist, on peagu vesiloodis oma ülapinnaga ja algusosas toetatud väikeste registervaltsidega. Vee voolates läbi sõela need valtsid aitavad kaasa vee eemaldamisele. Et saadaks võimalikult palju vett eraldada juba sõelal, on selle lõpposa alla paigutatud imamiskastid, mis õhutühiku abil eemaldavad vee sõela peal olevast massivedelikust. Teise ja kolmanda imamiskasti vahele on asetatud vesitruki ekutöör. Kui selle pind on sile, siis see ainult teeb paberi ülemise pinna siledaks, kui aga see on varustatud kõrgtähtedega või kujunditega, siis need vajuvad pehmesse paberimassi, kusjuures valmispaberis tulevad nähtavale vesimärgid.

Nagu juba nimetasime, on sõela teine käändekoht kas imamisvalts või presskuivataja. Imamisvaltsi pöörlev pind on aukudega varustatud mantel, mille sees on kinnine imamiskast. Presskuivataja, õigemini valtspress, on tavaline press, mille ülemine valts on kaetud harjadega ja alumine kummiga, mis viib sõela liikumist tagasipoole (liigub sõela liikumisele vastassuunas). Paber sisaldab selles faasis 77—80% vett, mistõttu paber surve alla sattudes kergesti surutatakse katki, ja just selle takistamiseks tarvatakse „mansonki“ (karvane vilt, õieti midagi plüüšitaolist).

Esimene koht, kus paber liigub ilma toeta, on presskuivataja ja pressivildi vahel. Viimase juurde kuuluv vilt juhib paberi valtside vahele, mille läbi see läheb ühes vildiga. Pressi ülemine valts on siledaks hõõrutud kivi ja alumine valts on varustatud kummikattega. Vildi peamine ülesanne on edendada vee-eemaldamist paberist, ja peab see seepärast olema kapillaarne ja eriti pehmetest headest villadest valmistatud. Selliseid viltidega varustatud presse on paberimasinai umbes 2—4 tükki, olenedes masinal valmistatavaist pabereist. Kõik need pressid on ühesugused — ainult teine või kolmas on nn. käändpress. See sellel põhjusel, et ka teine pool paberist satuks kokku puutesse sileda kivipinnaga, et paber tuleks kummaltki küljelt tühtlaselt sile. Sagedasti see press on varustatud kummitruki-seadeldisega, mille otstarve on varustada paberit

„Pelikan“

KIRJUTUSMASINALINT

annab algusest peale **ilusa puhta** kirja pildi ja evib sellele vaatamata pikka eluiga. Hästi müüdav. Kindlad müügihinnad tagavad kaupmehele vajaliku kasumi. Pakitud õhukindlalt ilusatesse bakeliitkarpidesse.

Günther Wagner —

Pelikan

ja massi kontsentratsioon on reguleerija järel 2—2,5%.

Liivapuhastajad ja erkensaatid. Nüüd lahjendatakse mass 0,5—1% ja lastakse sellel voolata liivapuhastajate või erkensaatitorite kaudu trummelsõelale. Nii liivapuhastajal kui ka erkensaatiril on oma ülesanded ja need seisavad selles, et nad kõrvaldavad massist raskeid ebapuhtusi. Liivapuhastajad töötavad nii, et mass voolab aeglaselt nende üle ja rasked tükid vajuvad põhja, kuna jälle erkensaatitor töötab separaatori põhimõttel, eraldab raskemad aineosad kergematest tsentrifugaaljõu abil. Erkensaatorit tarvitatakse ainult kallimate paberisortide juures, milledelt nõutakse eriti suurt puhtust, nagu näit. kaardipaberid.

Trummelsõel (sõlmesõel; see sõel võib olla ka lame — S).

Trummelsõelas massist eraldatakse suuremad kiutükid ja -kimbud nii, et mass voolab kitsaste, ½-mm metallplekis olevate pragude vahelt läbi. Seejuures ainult väiksemad kiud pääsevad läbi, kuna suuremad jäävad sõela pinnale, kust need eraldatakse.

Selle punktini on kogu aja lisatud vett paberimassi. Nüüd trummelsõela järele läheb mass päris paberimasinasse, kus vesi eemaldatakse ja paberimass muudetakse paberipoognaks.

vesitruki-taoliste märkidega. Paber sisaldab viimase pressi järele umbes 66—70% vett ja et seda eemaldada, selleks peab kasutama soojust, mis teostub masina kuivosas.

Kuivosas. Paber juhitakse kuivosasse mitme auruga kuumendatud silindri pinda mööda. Paksud villased vildid suruvad paberi silindri pinna vastu, mis takistab paberi üleliigset kokkutõmbumist ja hoiab seda siledana. Kui paber tuleb välja viimasest kuivatussilindrist, on selles ainult umbes 5% niiskust. Paberi temperatuur on siiski veel 60—70°, ja et see kõrge soojus ei kuivataks paberit absoluutselt kuivaks, jahutatakse seda kahe jahutussilindri abil. Selle järele tuleb kalender, milles paber saab nõrga nn. masinaläike. Kalandri moodustavad üksteise peale asetatud terasvaltsid, millele läbi paber juhitakse suure survega. Viimane osa paberimasinast on rullimismasin, milles paber rullitakse suurtesse rullidesse, ja paber on nüüd peajoontes valmis — puudub ainult viimistlus (järelkäsitsemine).

Viimistlus.

Valmispaberit hoitakse suurtes rullides mõnda aega laos, et see saaks ühtlase niiskuse. On paberile kasuks, kui see sünnib ruumis, milles on aastaegadest hoolimata alati sama temperatuur ja niiskus. Selle järele paber viimistletakse.

Seda võidakse uuesti rullida puhtaks-lõigatud rullideks või lõigata poognaiks, mis siis poognaviisi kontrollitakse, loetakse ja pakitakse riisidesse, mis peamiselt sisaldavad 500 pg.

Mõned paberid niisutatakse nn. niisutamismasinais, mille järele paberitele antakse läige, pressitakse mustri- või linariidega jne., ja siis lähevad ka need paberid lõikaja kaudu sorteerimissaali.

Paberi viimistlemisse kuulub ka pinnaliimine ja nn. kromeerimine. Pinnaliimimise ülesanne on anda paberile võimalikult head liimimist ja teha paberit tugevaks. Liimiainena tarvitatakse puusepaliimi. Kromeerimine sünnib nii, et erilises masinas juhitakse paber läbi paksu savipudru, kuivatatakse ja satineeritakse. See käsitsemine annab paberile väga pehme ja ilusa pinna ja säärane paber sobib suurepäraselt kivitruki jaoks.

Pärgamentpaberi valmistus on ka omalviisil paberi viimistlemine. Paberimasinaga valmistatud toorpaber juhitakse läbi mitmest väävelhappe lahusest, mille järele hape pestakse ära veega ja pärgament neutraliseeritakse ja kuivatatakse. Pärgamenti võidakse veel käsitseda soolaga, suhkruga või glütseriiniga, olenevalt sellest, milliseks otstarbeks seda hakatakse tarvitama. Ka pärgament lõigatakse rullidesse või poognaiks, sorteeritakse ja loetakse riisidesse.

SOIENNECKIEN

täitesulepead
kuldselega

Sobiv sulg igale kaele,
vanadusele ja iseloomule

Müügil alates kr. 4.50 ja kallimad

Hoidiste tsellofaan

HOIDISTE TSELLOFAAN on täiesti hügieeniline, pisiku- ja hallitusvaba ning õhukindel, tõkestades hoidistele bakteriate ja võõrlõhnade juurdepääsu.

HOIDISTE TSELLOFAAN on valmistatud eriti hoidiste säilitamiseks

HOIDISTE TSELLOFAAN'i kasutamiseviis:

Tsellofaani leht niisutada konjaki, rummi või piiritusega ja asetada keedisele või tarretisele. Purk katta teise tsellofaanilehega, mis vähe niisutatud, kuid mitte märjaks tehtud. Purgile asetatud tsellofaanilehe ääred suruda vastu purgi külgi. Tsellofaanilehe kohale asetamisel tekkinud väikesed kortsud tõmbuvad ise hiljem pinevile – siledaks. Sidumist kummirõnga või nööri abil pole vaja.

HOIDISTE TSELLOFAAN on katsetatud ja soovitatud Leipzigi kodumajandusliku katsejaama poolt. Seda kasutatakse keediste, tarretiste, marmelaadide jne. säilitamiseks purkides ja kivinõudes. Samuti sobib hoidiste tsellofaan kõigi äädikaga sissetehtud konservide säilitamiseks.

AINUVALMISTAJA

KALLE & Ko. A.-s.
SAKSAMAAL

EESTIS SAADAVAL JÄLLEMÜGIKS SUURMÜUGIÄRIDELT,
ümbrikes à 1 pgn. suurusega 47 × 75 sm.

Saksa kaupmees äritegevusest Eestiga.

Oskar V a n g e r o w.

Hiljuti külastas oma Eesti ärisõpru Oskar V a n g e r o w Breslaust, kellel siinsete paberikauplustega aastakümnete-vanuseid ärisidemeid. „Paberikaupleja“ toimetaja palus härra Vangerowi, et ta sel puhul kirjutaks oma muljetest koostööst Eestiga, mida palutu ka lahkesti tegi. Allpool tõlge kirjast.

On ülearune kinnitada, et meie (s. o. paberikaubanduse. Toim.) alal välismaistest kaupadest valdavalt domineerivad saksa kaubad. Ametlikud kaubastatistika andmed ei ühtu kunagi tegelikkudega, tihti juba sellepärast, et kaupade nimetused, mis kaubanduses hästi tuntud, on ametikohtadele võõrad ja raskesti liigitatavad. Üldse on kaubavahetus Eestiga Saksa riigi korduva suurenemise järele mitmel alal tunduvalt tõusnud. Pole vajadust vaadelda seda nagu poliitilist sõprusavaldust, kuna tark kaupmees alati oskab kaubandust ja poliitikat lahus hoida. Tõsiasi on aga see, et mõlemad maad teineteist kõige paremini täiendavad ja et saksa kaupmees on osanud oma kogu maailmas tunnustatud liikuvuse ja sobivusega — sortides, arvus, suurustes, muustrites ja mitte vähem oluliste krediitingimustega — kohanduda Eesti ostjaskonna soovidega.

Igaüks, kes tunneb Saksa siseturu olukorda, teab, et:

- 1) hindade kõrgendamine on keelatud,
- 2) paljude kaupade valmistamiseks tohib kasutada ainult sisemaa tooraineid,
- 3) kauba valmimisajad on osaliselt väga pikad (nii autodel 4—18 kuud).

Milline mõju on sel saksa kaupadele?

1) Hinnad: Väliskaubanduse hinnad on kohandatud võistlevate välisriikide hindadega, välja arvatud märkkaubad (kaubad, mida saab ainult teatud märgi all. Toim.) ja erivalmistused, milliste eest saadakse täit hinda. Nii pole võimatu juhus, et Tallinnast, tollist hoolimata, võib saksa kaupu osta odavamalt kui Saksamaal (Toimetuse sõrendus).

2) Headus: Väljaveetavate kaupade kohta eimaksa mingisugused toorainete kitsendused, ega ole toorainete puudust. Puuvaba paberi valmistamisel kasutatakse väljaveoks kõrgelt pleegitud tselluloosi, poolpleegitud tselluloosi asemel. Hoidutakse kasutamast vanapaberi pisi-

lõikeid (halba vanapaberit) puudsisaldava kartongi valmistamisel. Kasutatakse koede valmistamisel puuvilla, mida saab väljaveetavate kaupade valmistamiseks tollita sisse vedada, välja arvatud muidugi juhud, kus tellija poolt pole nõutud cellvilla (puust kunstvilla) kasutamist. Tuubid väljaveetavate toodete jaoks valmistatakse kas tinast või tinutatud plekist, aeseaine-materjalide asemel. Pole mingisuguseid raskesti pakkelaudade, samuti pakkeplekkraua muretsemisel, kui neid vajatakse väljaveetavate kaupade pakkimiseks. Nisutärklis, kondiliim jne. on kasutada värviliste paberite tootmiseks. Lühidalt öeldes: kui mõni firma teatab, et ei saa täita välismaalt saadud tellimust „toormaterjalide“ puuduse tõttu, siis pole tal väljaveoks tahet. Väliskaubanduse Ametkond (Reichsstelle für den Aussenhandel) Berlin W 9, Potsdamerstr. 24, kuuleks eriti meelsasti säärastest juhtudest.

3) Saate aeg: Siin tuleb arvesse võtta, kas nõutavaid standard- või erikaupu toodavad ainult vähesed tehased või koguni üksiktehas. Niisugustel juhtumitel tehas valmistab eelistanud korras kaupu väljaveoks, kuna sisemaised tellimused, isegi ametiasutiste jaoks, hiljem täidetakse. Arvestada tuleb, et tehas pole võimeline töötama enam, kui seda suudavad masinad. Teisugune on olukord laokaupade puhul. Siin ollakse kohustatud kõigepealt kinni pidama saate tähtaegadest. Saksa sisemaiste tellimuste täitmiseks tuleb arvestada praegu umbes 3 kuud, välismaiste tellimuste tätmiseks paberi alal 4—8 nädalat. Need arvud pakuvad vaid peatuspunkte; need kinnitavad, et tehaste töökoormis on hea ja et seepärast hinnad püsivad kindlad. Esimesel võimalusel tuleb arvestada koguni väikest hinnakõrgenemist. Igal puhul ei ole siiski seepärast veel tasuv „odavalt“ palju sisse osta, et siis hinnatõusult eriti teenida.

Tuleb arvestada, et Saksamaa lähimal ajal püüab saavutada Eestiga senisest veelgi tihedamat majanduslikku koostööd, millele vastavates Eesti ringides vaevalt takistusi tehakse. Suurem väljaveo-võimalus, eriti väikesele maale nagu Eesti, annaks end peagi tunda ja mõjuks hästi.

Toimetuse märkus: Mis teha aga külmunud kliiringmarkade saldoga, mis juba praegu 8 milj. marka ja suurt muret sünnitab?

Sagräänpaber, achat- ja gustavmarmor

— uued, alandatud hinnad —

Paul Wangerow, Breslau 4 (Saksamaal).

Äri siseehitused.

Korrapärane äri siseehitus on tänapäeva tähtsamaid nõudeid. Juba ammu on tähele pandud, et teatavate ajajärkude vaimne areng väljendub väga reljeefselt ka kaupluste argipäevases väljanägemises. Sellepärast on iseenesest mõistetav, et võimatu on rahuldada nüüdse tehnilise ajastu inimese nõudeid äride poolt, milliste sisustus oli vägagi otstarbekas ajastul, kus puudusid veel autod ja lennukid, kui ostjal oli aega küllalt ning puudus praegusaja ruttavalt pinev kiire tempo. Igal ajal on oma joon, oma maitse. See joon ja maitse ei avaldu ainult ajakohaselt moodsas riietuses või kodude mugavas sisustuses, vaid tänapäeva inimene tahab seda näha kõikjal enese ümber. Lihtsalt ta läheb sinna, kus ta seda leiab, kus temale pakutakse seda, mis vastab ta vaimule, ta maitsele.

Paberi- ja kirjutustarvete kaubandus, kui üks osa sellest, mis aitab kanda ja jäädvustada aastasadeks inimkonna kultuuri saavutusi,

peab seda arvestama ja end ajanõudeile vastavalt korrastama.

Kuna „Paberikaupleja“ ülesandeks on aidata kaasa parema kutse- ja müügioskuse teostamiseks paberi- ja kirjutustarvete kaubanduse alal, siis avaldame käesolevas numbris rea ettevõtete sisekorrastusi pildis ja sõnas, nagu need saadatud kasutada meile vastavate ettevõtete poolt.

Loodame, et lugupeetud lugejatele-kaupmeestele osutuvad toodud andmed kasulikeks nende ettevõtete korrastamisel.

„Paberikaupleja“ püüab tuua alati huvitavaid erialalisi kirjutisi. Toimetus palub kõiki esineda küsimustega asjade kohta, mis neid huvitavad. Esitatud küsimused töötatakse läbi vastavate asjatundjate poolt ja avaldatakse siis ajakirja veergudel.

Eesti keeles vastava erialalise kirjanduse puudumisel moodustub nii aja jooksul „Paberikaupleja“ üksiknumbritest paberi- ja kirjutustarvete kaubanduse tegevuseks vajalik trükitud materjal, võimaldades asjaosalistele ka tarvilike teoreetiliste teadmiste saamist.

Jaan Raudsepa raamatu-, kirjutustarvete ja kooliõppevahendite suuräri,

Tartus, Võidu tn. 1,

on eeskujulikumaid erialalisi kauplusi Eestis. Oma piimliku puhtuse, korra ja ülevaatlikkusega kaupade asetamises, mis võimaldab ostjale head valikuvõimalust ja äriametkonnale ostja kiiret ning otstarbekat teenimist, on J. Raudsepa ettevõtte olnud juba aastate jooksul

kõigile selle ala kaupmeestele eeskujuks ja ergutajaks oma ettevõtete ajakohastamiseks. Mainitagu veel, et teenimine J. Raudsepa äris on eeskujulikumaid, vastates täiel määral neile põhimõtetele, milliseid selleks esitavad ajakohased äritegevuse nõuded.

Eberhard Faber — Fabius — kopeerpliits nr. 772

— CEDER — KOPIERSTIFT — “Fabius” — EBERHARD FABER — 772

Sinine poleer, musta otsa ja valge rõngaga

Müügil 25 senti tükk

E.K.Ü. „Postimehe“ raamatu- ja kirjutustarvete äri.

„Postimehe“ kirjastuseäri asutamise ajaks tuleb lugeda 30. novembrist 1896. a., millele peatselt järgnes raamatukaupluse asutamine.

Aastast 1923 asub „Postimehe“ raamatu- ja kirjutusmaterjali kauplus Tartus Suurel turul nr. 16.

Siin on äri aastate kestel meie olude ning nõuete kohaselt igakülgselt täienenud ning ümber korraldunud. On koondunud hulgalised raamatute pealadud, kirjutusmaterjali, paberikaupade, hulgaliste trükitööde, köitetööde, nahk-käsitööde, bürootarvete, koolitarvete osad.

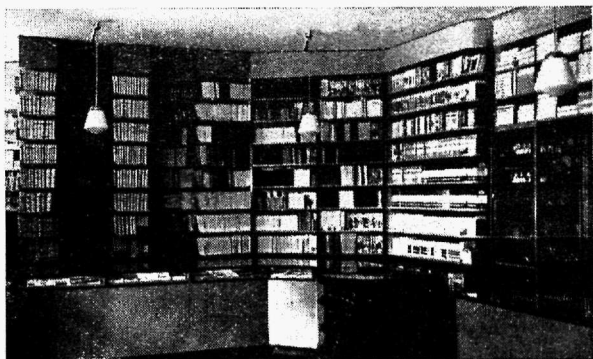
Et mingisugustki võrdlevat pilti saada „Postimehe“ äri tegevusest, mainigem, et 40-aastase tegevuse kestel on äri külastanud üle 2,5 miljoni ostja, või piltlikult üteldes, Eesti rahvas on kaks korda äri uksest läbi käinud.

Pildil on toodud ülevaade äri pearuumist, kus märgata võib rohket kaupade esiletõstmist vastavalt kauba

liigitusele, nagu paberikaubad, bürootarbed, maalimis- ja joonestustarbed. Äri keskpaika ning selle ümbrusse on asetatud kirjanduse uudisteoste ja alaliselt odavahinnaliste raamatute valikväljapanekud. Äri kiire teenimise huvides on kauba müügiotakonnas palju sortimentsahtlikesi leti ning kapp-riiulite all, selle tõttu on kaup kergesti kättesaadav.

Paar sõna ajakohasest ärisisustusest

K/Ü „Kooli Kooperatiivi“ raamatu-, paberi-, kirjutus- ja koolitarvete kauplus Tallinnas.

K.-ü. „Kooli-Kooperatiivi“ kauplus Tallinnas Rahvapaanga majas Suur-Karja 19 on üks nooremad paberikaupluste rohkearvulises peres. Kuid oma noorusest hoolimata on äri leidnud ostjaskonna rohket poolehoidu ja heatahtlikku tähelepanu.

Mis on olnud selle põhjuseks?

Esmajoones ajakohane ärisisustus ja otstarbekohane ning ülevaatlik kaupade paigutus, süsteem ja kord.

Nägusalt ning hästi korrastatud kauplus avaldab ostjale soodsa mulje ärist ning loob eelise müügitehingule. Kindlasüsteemiliselt asetatud kaup vähendab müüja töövaeva ning lühendab ostja ooteaega. On väga halb seista ostjana, kui müüja hädise näoga tuhnib küll leti all, küll leti peal, teadmata, kuhu pandi kaup eelmise müüja poolt. Kindla hoiukohaga kaup aga on kiiresti leitav ning ostja närvid jäävad proovile panemata.

Väga oluline on ka kauba asetamine riiulile. Siin tuleb silmas pidada tööka — kaup müüb end ise parimini. Riiulile asetamisel tuleb jälgida, et kaup ostja poole oleks just selle küljega, mis on kõige nägusam, s. o. pealmisega. Mida enam liike kaupa srudetakse teha ostjale meeldivalt nähtavaks, seda sagedamini esinevad laused „Ah, oleksin peagu unustanud. Palun mulle ka see!“, ning näidatakse mõnele kaubale, mis on silma torganud, mis aga ümberpööratud juhu! oleks meie ärist

jäänud ostmata. Pole haruldased juhtumid, kus öeldakse: „Ma ei teadnudki, et teil neid müügil on“.

Kaupluseruum tuleb muuta ostjale võimalikult mugavaks. Kirjutustarvete äris peab igal võimalusel olema segamata võimalus kirjutada kirja. Selleks seisku igal ajal valmis tool ja väike laud ühes tindis ja sullega. Läheduses leidugu paberikorv ning süljekauss. Valgustus olgu küllaldane ja õigesti juhitud. Kaupluseruumis puudugu võimalikult kõik lõhnad, kui see just ei ole tingitud mõnest kaubast, mispuhul tuleb hoolitseda hea õhuvahetuse eest. Hoolt tuleb kanda ka puhtuse eest, nii kaupluseruumis kui ka müüja enda isiku juures. Ei ole kahtlust, et tolmunud ning võidunud hoiukoht kui ka ebapuhas ning korratu müüja ei mõju ostjale imponerivalt ja ligitõmbavalt.

Kahe silma vahele ei tohi ka jätta kaupluse välisilmet. Vaateaken on kaupluse visiitkaart. Ja enamik ostjaid tavatseb lugeda enne ärrastumist seda. Mida paremini ja selgemini see suudab selgitada ostjale äris leiduvaid kaupu, seda kergemini teenitakse ostjaskonna tähelepanu. Ostuhuvilisele algab müük juba vaateaknalt.

Et need meetodid ning printsiibid õigeks on osutunud, seda tõendab k.-ü. „Kooli-Kooperatiivi“ järjest tõusev äriiline tegevus ja ostjaskonna rahulolu.

R. Ivalo.

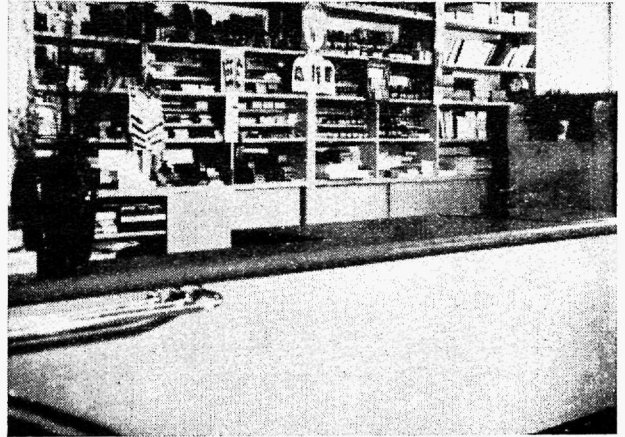
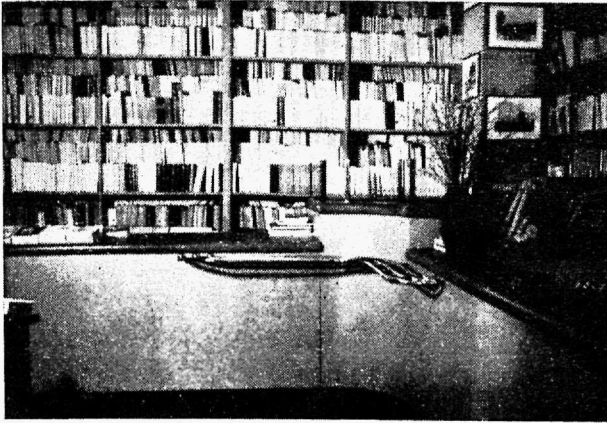
Palju uusi dekoratsioonipabereid rullides

Paul Wangerow, Breslau 4 (Saksamaal)

O/ü. „Noor-Eesti“ raamatu-, paberi- ja kirjutustarvete kauplus Tartus.

K. o.ü. „Noor-Eesti“ tegevuse pidev tõus on nõudnud peale kirjastuse elus sooritatud muude uuenduste ka ühisuse raamatu- ja kirjutustarvete peakaupluse (Tartus, Rüütli 11) põhjalikku ümberkorraldamist ja sisustamist. Kaupluse uue sisustuse ja korralduse projekti valmistas dipl. kunstnik Nigul Espe, kelle järelevalvel ka sisustus Tartus U. Silvere mööblitööstuses „Arenng“ valmistati. Kaupluse uus sisustus, mis valmis k. a. veebruaris, on omal alal eeskujulikemaid Tartus, nii praktilikkuselt, ruumiliselt paigutuselt kui ka maitsekuselt.

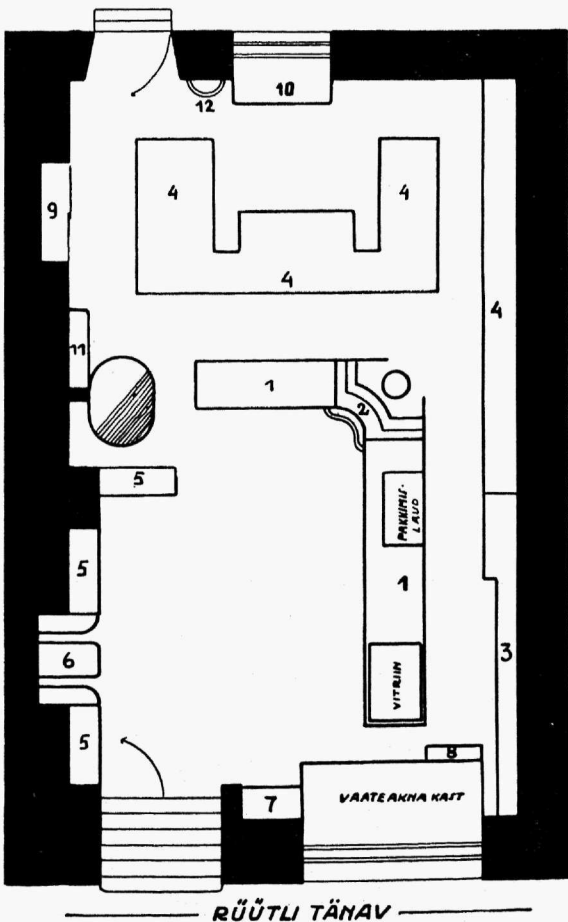
Kõnesoleva kaupluse sisustamisel on lahendatud

antud ruumis järgmised praktilised peanõuded: 1) raamatukaupade maksimaalne mahutamisvõimalus, 2) kiire ja hõlpus kättesaamine müügiks, 3) äriteenijaile määrustepärane liiklemisruum, mis võimaldab ostjaskonna kiiret teenimist, 4) ostjaskonna ruumide liiklemismugavus ja kaupade ülevaatlik valikuvõimalus, 5) ruumi üldilme dekoratiivne terviklus, mööblimasside tasakaal, mööbli ja ruumi värvide harmoonia.

Kirjeldatav äri on üheruumiline (vaata põhiplaani), ruumi pindala on 58 m², kubatuur 210 m³. Äriruum on sisustatud järgmiste eriotstarbega mööbli, esemete ja komplektidega (järgi numeratsiooni põhiplaani).

1) kirjutustarvete ja raamatute müügilett, 2) kassa, 3) kirjutustarvete riiulid, 4) raamaturiiulid, 5) klaasist lükkustega kapid, 6) kirjutuslaud ja istmed publikule, 7) ajakirjade väljapameku laud, 8) klappkirjutuslaud müüjajale, 9) varjatud riiehoiuruum äriteenijaile, 10) pakkimislaud, 11) puhastusvahendite kapp ja 12) pesunõu.

Kõigi ülalloetletud mööbliesemete suhtes on teostatud ärimööbli praktilisi ja konstruktsioontehtilisi üksikasju — nagu: varvasliistud, väljatõmmatavatest plaatidest sisejaotused, lükkuksed, raamatu- ja kirjutustarvete riiulite kindlad kaupadele vastavad sisejaotused „kraadidega“ külge seintesse kinnitatud (mitte liistudel) jne.

Kahest osast koosneva müügiteli kogupikkus on 6 m, kõrgus 85 cm, laius 80 cm. Leti kirjutustarvete müügipoolele on sisse ehitatud vitriin, pisikaupade ülevahtlikuks paigutuseks (suled, kummid, pliiaatsid jne.), ning leti pealisplaadist madalam pakkimislaud. Letialused sisejaotused on vastavad paberiliikide poogmaformaatile. Raamaturiiuleid on 9, kogupikkusega 17 jooksvat meetrit (kõrgus 3 m, sügavus 50 cm). Riiulite sisejaotus on astmeline, mis võimaldab maksimaalset kauba mahutamist; nii on kauba all olevate riiulilau-

dade kogupikkus 402 jooksvat meetrit, mis tagab mahutamisruumi 21.000-le raamatule. Raamaturiiulite asetuskombinatsiooniga on, vastavalt vajadusile, äriruum muudetud mitmeruumiliseks.

Kõik kirjeldatud äri mööbliesemed on tehtud kuusepuust. Leti ning kassa küljed ja esemete ukсед on kaetud vineeriga. Mööbel on värvitud olivärviga: üldtoon — soe hall, reljeefsed liistud — mattsinised. Leti ja kassa pealisplaat on kaetud sinise linoleumiga. Ruumi seinad on rohekas beežid, lagi helekreem, põrand pruun.

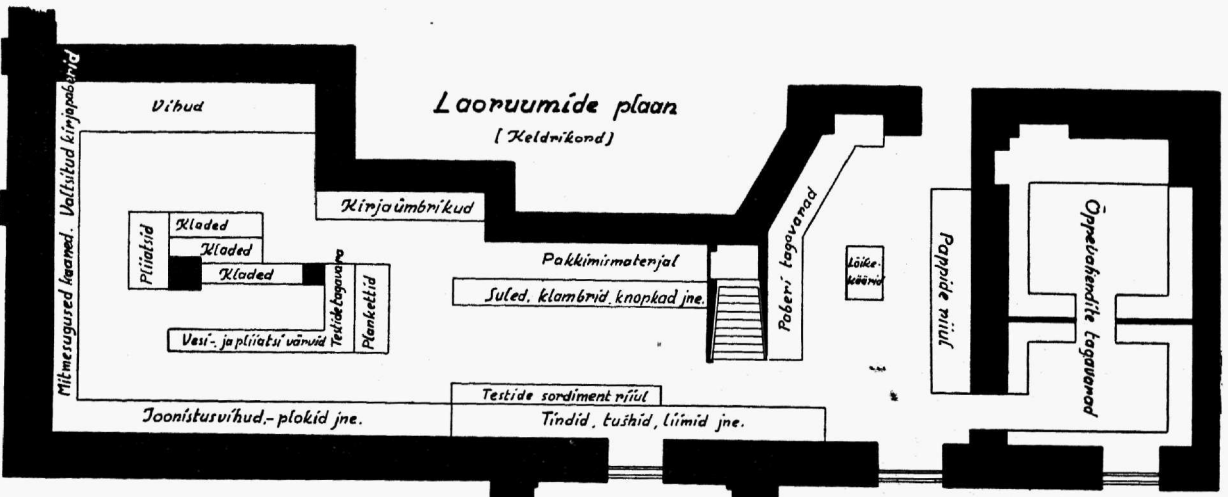
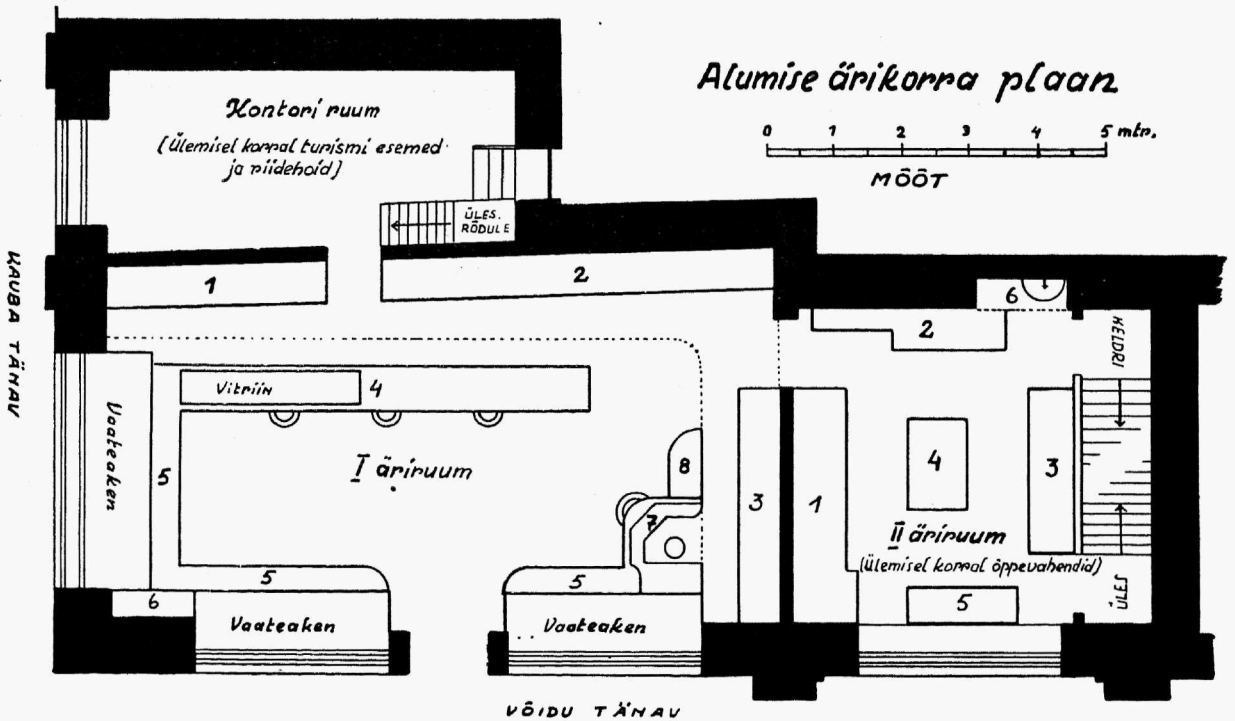
Õ/K. „Koolivara“ raamatu-, paberi-, kirjutusmaterjali- ja koolitarvete kauplus Tartus.

Õ/k. „Koolivara“, mis asutatud 1932. a., on oma 7 tegevusaasta jooksul kasvanud suurimaks õppetarvete-kaupluseks Lõuna-Eestis.

Äritegevuse pideva suurenemise tõttu on „Koolivara“ senini juba kahed äriruumid kitsaks jäänud, ja äriruumide-kriis on lahenenud piisavalt alles nüüd, mil-

lal äril on õnnestunud saada oma tegevuse suurusele vastavaid ruume Tartu Maavalitsuse majas, Võidu t. 10.

„Koolivara“ uute äriruumide sisustusprojektid valmistas dipl. kunstnik Nigul Espe, kelle järelevalvel vastav sisustus valmistati Tartus U. Silvere mehaanilises mööblitööstuses „Areng“.

Uutes ruumides avati 29. aprillil k. a. kauplus ja õppetarvete-ladu, mis oma moodsuselt, praktilistele ärimõuetele vastavuselt, sisustuse kunstiliselt ilmet ja dekoratiivselt väärikuselt kuuluvad Tartu esinduslikumate hulka.

Kauplus koosneb kahest äripearuumist, kontoriruumist, kahest vahelaega eraldatud ruumist, mis moodustavad II-se ärikorra, ja avaraist laoruumest keldrikorral (v. põhiplaane).

Äril kasutada olevate ruumide pindala on 305 m².

I äriruum on sisustatud järgmise ärimõõbliga (v. numeratsiooni põhiplaani):

1) kirjutustarvete-riiul, 2) õpperaamatute-riiul, 3) ilukirjanduseriul, 4) müügilett, 5) vitriin-madalikapid, 6) püstvitriin, 7) kassa, 8) ajakirjadelaud, 9) toole publikule.

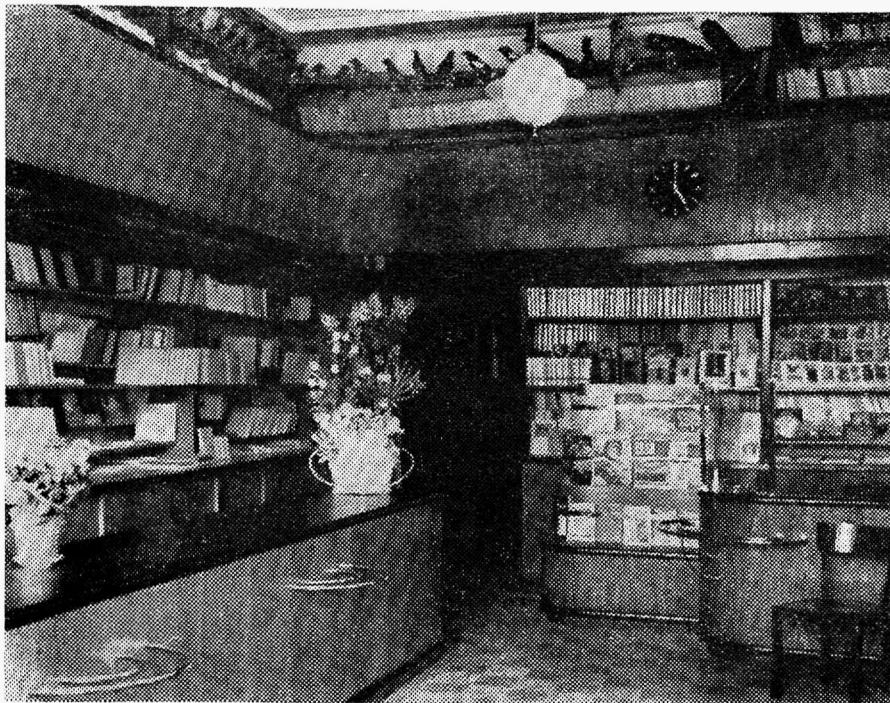
Kõigi mööbliesemete valmistamisel on igati silmas peetud moodsa äri nõudeile vastavat tehnilist viimistlust ja konstruktsiooni üksikasju, kusjuures juhtmõtteks on olnud: igale kaubaliigile kindel ja sobiv paigutus.

Äri pearuumi, mille kõrgus on 4,40 m, on sisse ehitatud ringrõdu, millel asub linnu- ja loomatopiste ülevaatlik väljapanek.

Kõik äri pearuumi mööbli-, rõdu- ja vaateaknakastide külj- ja pealispinnad on kaetud tammevineeriga. Ruumis on kasutatud järgmisi värvitoone: seinad keskmise tugevusega mattroheline, lagi valge, põrand kirju kiviparkett (keldriruumes on keskküte); mööbli külgpinnad sinepkollased, pealispinnad ja liistud tumepunakaspruunid; riiulid roheline.

Äri pearuumi valgustavad 3 suurt vaateakent mõõdetes 3×3,5 m ja 3,8×3,8 m, õhtuseks valgusallikaks on kaks suurt dekoratiivset armatuuri.

II äriruum on sisustatud järgmise ärimõõbliga:

K-ü. „Koolivara“ uus äri.

1) suureformaadiliste joonistuspaperite, pappide jne. riiul, 2) läik- ja toonpaperite-riiul, 3) dekoratsiooni- ja köitepaperite-riiul, 4) suur pakkimislaud, 5) suurte valmispakkide hoiukoht ja 6) pesemisnurk.

II äriruum on värvitud: seinad ja lagi helerohelised, põrand hall; mööbel mattroheline, olivärv.

Kaks äriruumi, mis moodustavad kaupluse II korra, on sisustatud mitmesuguste kaupadest tingitud erijaotustega riiulite ja kappidega.

Keldrikorra ruumesse, millede üldpikkus on 25 m ja keskmine laius 6 m, on mahutatud eeskujulikult korraldatud kaupade suurladu. Laoruumide sisustuseks on üle 100 jooksva meetri mitmesuguse erijaotusega riiuleid ja kappe — kõrgusega kuni 2,5 m. Kuna laoruumide korralduse kõiki üksikasju piiratud ruumi tõttu pole siinkohal võimalik kirjeldada, on antud kõrvaltoodud „Koolivara“ suurlao plaan, millel sõnadega tähendatud kaupade tegelik asetusjaotus.

Erna Maripuu paberi- ja kirjutustarvete kauplus

Tallinn, Roosikrantsi 16.

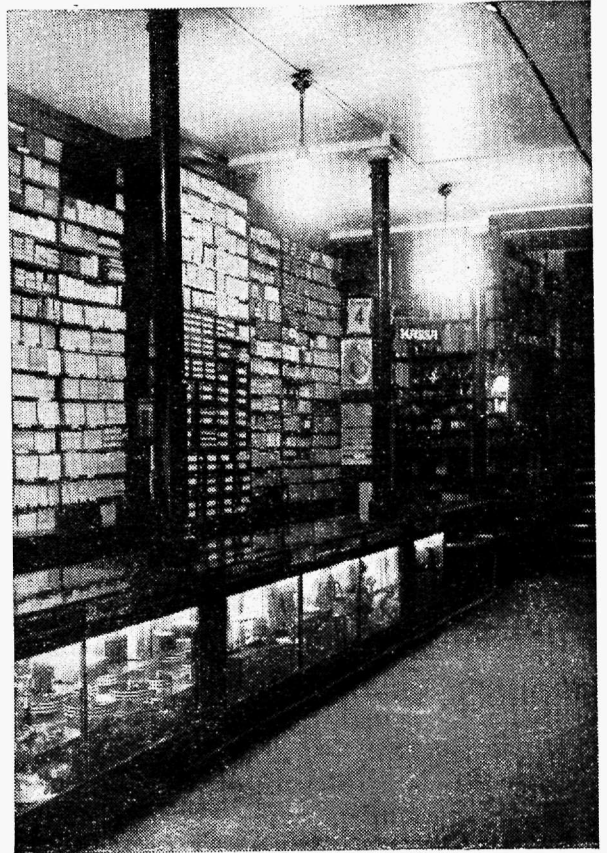

Et ainult suuremad kauplused pole suutelised end ajakohaselt sisustama, vaid hea tahte ja oskusega on teostatav vähese rahaga see ka väiksemates ärides, kui aga äriomanikul on selleks taht ja taipu, selles võib veenduda igaüks, külastades Erna Maripuu äri.

Peale ajakohase ärisisustuse, korra ja puhtuse äris võime veenduda tõsiasi jaski, et jaemüügiäri pole selleks, et pidada suuri laotagavarasid, vaid et selle tugevus ning edu seisab suures kaupade valikus. Kõike on saadaval, kuid igast asjast on kohal piiratud arv, mis võimaldab alati rahuldada üksikostjat, koormamata ettevõtjat kapitali paigutamise laos seisvate kaupade alla. See omakorda võimaldab aga pakkuda tarbijale alati uut ja mitmekesist ning toimetada sisseoste kõige kasulikumal viisil — sularahas.

K/m. Jüri Kodres'e paberi- ja kirjutustarvete kauplus, Tallinn, Viru 3.

Äriruumide aja- ja asjakohasele sisustamisele pööratakse järjest suurenevat tähelepanu. Seda propageeritakse ka energiliselt kaupmeeskonna juhtkonnast. On ju kaupluste sisustus teatavaks rahva kultuuri mõõdupuuks, väljendades ajastu maitset ja nõudeid, ning peab seepärast ajaga sammu pidama.

Eriti tähtis on ajakohane sisustus ärihüvangule, sest see võimaldab:

- 1) ostjatele kiire ja otstarbeka ülevaate pakutavast kaubast;
- 2) kaupade suure sortimendi asetamist vähesesse ruumi ja nende head esiletõstmist;
- 3) vähendada kaubalaos seisu, vähendamata sortimendi ulatust;
- 4) vähendada kulutusi ruumidele, teenijaskonnale, valgustusele jne.
- 5) kergendada ülevaadet kaupade tagavarast, aidates tagajärjekalt võidelda kaupadega, mis tikuvad seisma jääma (riiulivalvuritega);
- 6) kiiret ostjaskonna teenimist, ja
- 7) rahuldada ostjaskonna esteetilisi nõudeid.

Need hüved, mis saavutatakse aja- ja asjakohase sisustamisega, on niivõrd suured, et tasuvad lühikese ajaga sellele tehtud kulutused, kuigi need pole sugugi

väikesed. Kõige tähtsam on aga, et aitavad tunduvalt tõsta läbimüüki.

Pildid võimaldavad ülevaate kaubamaja Jüri Kodres'e äri sisustusest, mis on moodsamaid omal alal, vastates ühtlasi täiel määral ülaltoodud nõuetele.

Kaubamaja Jüri Kodres'e ärijuhatusel tuli otsustada raske küsimus — vähesesse ruumi paigutada mitmesse tuhandesse ulatuv arv üksikuid kaubaliike. Pikema töö järele on see küsimus leidnud õnneliku otstarbeka lahenduse, võimaldades kiiret töötamist ja head ülevaadet pakutavast.

Erilist tähelepanu väärrib sisustuses otstarbekas müügilett, mis on jaotatud põhiliselt kolme ossa. Pealmise osa moodustab klaasvitriin väljakäivate sahtlitega, millel jaotused vastavalt kaubaliikidele. Vitriinis on kauba alati ostja silma ees ja müüvad n. ö. „end ise“. Keskel on jaotatud lett vaheseinaga pikuti pooleks. Esi- mesel, ostja poolel, on klaastõukustega vaatekapp, mis kaetud elektrivalguses moodustab suurepäraselt dekoratiivse kauba väljapaneku ruumi. Teisel, müüja poolel, on letis üle 120 sahtli — erinevates suurustes ja erinevate jaotustega, vastavalt paigutatavale kaubale. Nii korraldatud lett võimaldab käepäraselt paigutada müügiks üle mitme tuhande artikli.

Palju uusi dekoratsioonipabereid rullides

Paul Wangerow, Breslau 4 (Saksamaal).

K.-m. Jüri Kodres 10-aastane

Kuigi 10 aastat on lühike aeg ajaliselt seisukohalt, pole see ühe ettevõtte tegevuse arengus siiski vähese tähtsusega, eriti kui arvestada asjaolu, et ettevõtte möödunud 10 aasta jooksul on teinud läbi pika ja mitmekülgse arengu, seni kui jõudis seisukohtadele, millistel asub täna ja kust võib rahuldusega tagasi vaadata oma käidud teele.

Vaadelda ettevõtte arengut sellelt seisukohalt, eriti kui see on olnud hoogne ja edukas, ning ära märkida saavutatud võite ning tehtud vigu pole sugugi vähe huvitav neile, kes tunnevad huvi eesti rahvuslike ettevõtete arengu vastu.

Kõigepealt olgu märgitud, et nagu ülitihiti on näidanud tegelik elu, puudub ettevõtetel, milliste sihiks ainuüksi suurte aineliste kasude taotlus, suurem edu ja pikem iga.

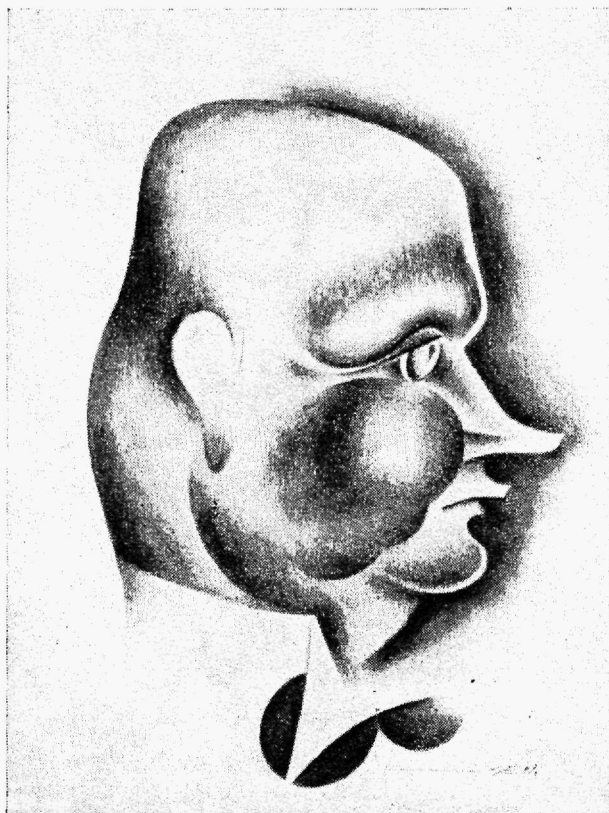
Mitte ainelise kasu taotlus, vaid rõõm oma ülesande täitmisest, teadmine, et ollakse kasulik liige üldises rahvustervikus, tunne ja tööspidamine, et tehakse tööd üldsusele kasuliku asja juures, et teenitakse oma tööga oma ligimest, on tegurid, mis kannavad edasi väikest algatust ja viivad üles piiratud kitsastest oludest.

Julgus tunnistada tehtud vigu ja ette võtta omas tegevuses vastavaid ümberkorraldusi ning omada selleks küllalt sisemist jõudu ja mehisust, on haruldasemaid iseloomu-omadusi. Säärased võimed tõendavad tervet kriitilist mõistust. Tihti ei saada väljaspool aru julgetest sammudest ja tikutakse tõlgitsemata neid koguni võõriti — laiutamise tundemärkidena, mida need aga kaugeltki pole.

Suurte ettevõtjate üks suurematest edupõhjustest seisab selles, et nad õigesti oskavad valida endale abilisi ja et neil jätkub julgust ja mehisust neist vabaneda, kui need osutuvad mannetuiks või ei vasta enam ajanõudeile ja neil lasuvatele ülesannetele. Võib koguni julgelt väita, et kui juht, kel lasub valve selle põhimõtte teostamise järele, pole enam suuteline seda teostama eeltoodud viisil, ei kõlba ta ise enam juhi kohale.

Kui 10 aastat tagasi JÜRI KODRES lõi ilma suurema tegevuskapitalita oma kaubamaja, töötades selles alguses vaid ühe abilisega, ja on suutnud ettevõtte 10 aasta jooksul viia esikohale paberi- ja kirjutustarvete ning büroomasinate kaubanduse alal, andes tegevust ja tööd praegu enam kui 80 isikule, siis seda peamiselt just seetõttu, et Jüri K o d r e s on kogu selle aja piinliku hoole ja täpsusega kinni pidanud eeltoodud põhimõtetest.

Heites pilku kaubamaja JÜRI KODRES'le möödunud 10-aastase tegevuse arengule, võime märkida järgmisi olulisi etappe.

Jüri Kodres karikaturist „Sen'i“ nähtuna.

1. juulil 1929. aastal avab ettevõtte tegevuse Philipp Schaefer'ilt Tallinnas, Harju t. 21, ostu teel omandatud paberi- ja kirjutustarvete äris ühe abilisega, jätkates tegevust endise omaniku poolt peetud alal.

1930. aasta lõpul on ettevõtte juba niivõrd arenenud, et osutub vajalikuks äriruumide laiendamise uute ruumide juurdeüürimisega. Ka personaal on vahepeal kasvanud mitme inimese võrra.

1931. a. asutatakse suur ja laialdane mänguasjade osakond, mis moodustab mitme aasta jooksul ettevõtte suurima, kuid majanduslikult ebatusuva osakonna. Samal aastal asub ettevõttesse kaasomanikuna Aleksander R ä e s k.

1932. a. kevadel omandatakse ostu teel köite- ja lineerimistööstus „Lineerija“. Sama aasta 15. detsembril kutsutakse kaubamaja teenistusse Ernst S e i m, kellele tehakse ülesandeks suurmüügi organiseerimine ja kes asub töötama reisijana, et värvata kaupmeeskonda ettevõtte ostjaskonda.

1932. a. sügisel sõlmitakse leping „UNDERWOOD“-kirjutusmasinate ainuesinduseks Eestis.

K.-m. Jüri Kodrese ametkond 1939. aastal äri 10 aasta juubeli puhul.

1934. a. suvel kutsutakse ärijuhina ametisse Karl R a i d. Ka ollakse sunnitud suure tegevusarengu tõttu suurendama äriruume.

1935. a. suvel viiakse kõite- ja lineerimistööstus „LINEERIJA“ Dunkri tänavalt 4, kus ruumid jäänud äärmiselt kitsaks, üle Niguliste t. 16 avaramatesse ruumidesse.

1936. a. jaanuaris omandatakse maksujõuetuks jäänud a/s. Karl Lemberg'i likvideerimise komisjonilt kauplus Viru t. 3. Palgatakse teine reisija, sest ostjaskond on vahepeal niivõrd kasvanud, et üks reisija tööga enam toime ei tule.

1936. a. novembris reisija E. Seim asub ärijuhi kohale.

1937. a. kevadel asutatakse büroomasinate osakond, mille juhatajaks määratakse Karl R a i d. Sama aasta septembris likvideeritakse kauplus Harju t. 21 ja viiakse üle juhatus ning raamatupidamine kaupluse juurde Viru t. 3 ja büroomasinate osakond eri kohta Viru t. 8. Määratakse pearaamatupidajaks prl. Thea P u n n i s k. Ostetakse kaubaveoauto. Aasta lõpuks likvideeritakse mänguasjade osakond.

1938. a. jaanuaris asutatakse nahatööde ateljee kunstnik A d a m s o n - E r i c'u juhtimisel. Sama aasta novembris omandatakse ostu teel Eesti Punase Risti nahatöökoda, millega liidetakse jaanuaris asutatud nahatööde ateljee.

Nagu igas suures ettevõttes, nii ka kaubamaja JÜRI KODRES'e tegevuses on läbi viidud täpne ja korrapärane tööjaotus, mis tagab ettevõtte häirimatut tegevust. Praegu töötavad ettevõtte juhtimisel:

Jüri K o d r e s — üldjuht ja rahandus;
 Ernst S e i m — ärijuht-prokurist, kaubanduslik juhataja;
 Karl R a i d — prokurist, büroomasinate osakonna juhataja;
 Thea P u n n i s k — pearaamatupidaja-büroojuht;
 Salme S p r e n k — laekur-asjaajaja;
 A d a m s o n - E r i c — kunstnik, nahatööde ateljee kunstiline juhataja;
 Arved S a a t — meister, kõite- ja lineerimistööstuse „LINEERIJA“ juhataja;
 Herbert P r e i s m a n n — meister, nahatööde ateljee tehniline juhataja;
 Johannes M a a l m a — meister, büroomasinate parandustöökoja juhataja;
 Leonhard T a r t u — ärijuhi abi;
 Aleksander S a l a v e e — jaemüügikaupluse juhataja, Viru 3.
 Sergei R ü ü t e l, Ademar J ü r l a u ja Viktor R e b a n e — reisijad.
 Enamasti igal esmaspäeval peetakse juhtidekogu koosolek, kus arutatakse üksikasjaliselt läbi kõik ettevõtte tegevusega seosesolevad küsimused. See aitab ära hoida igasuguseid lahk-arvamusi ja üksikute juhtide poolt üldjoontest kõrvalekaldumisi. Ka on nii kõik täiel määral teadlikud ettevõtte üldisest töösuunast.
 Erilist tähelepanu väärivad esindused, milliseid omab kaubamaja JÜRI KODRES. Toome nende loetelu:

UNDERWOOD ELLIOTT FISHER COMPANY — kirjutus-, liitmis- ja raamatupidamis-
masinad;

ADREMA — adreseeerimismasinad;

ROTO — paljundamismasinad;

ORMIG — paljundamis- ja raamatupidamis-
masinad;

ARCHIMEDES — arvutusmasinad;

TRIUMPHATOR — arvutusmasinad;

ROTAPRINT — kiirtrükkimis- ja kopeeri-
mismasinad;

ISIS — joonestuslauad ja -aparaadid;

WESTINGHOUSE — valguskopeerimisma-
sinad;

SPEEDRITE — tšekikaitsemasinad;

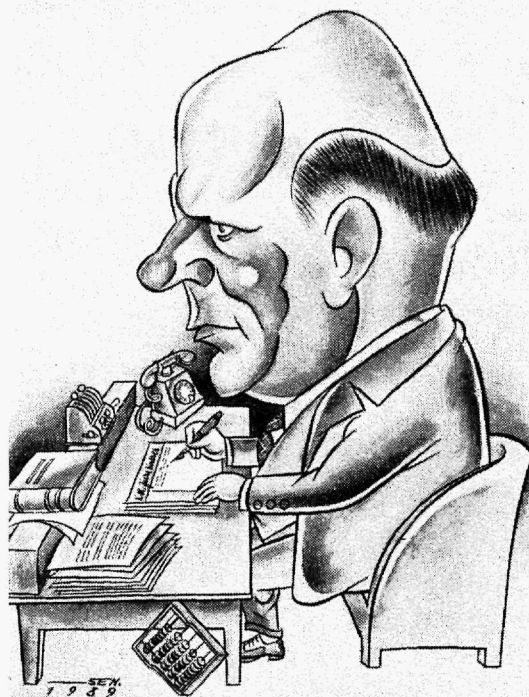
TRIUMPH — kirjutus- ja raamatupidamis-
masinad;

ADDIATOR — taskuarvutusmasinad.

Nagu näha eeltoodud lühikesest ülevaatest, on kaubamaja JÜRI KODRES oma 10-aastasest arengus läbinud pika ja vaevalise ülesehitava arengutee. Olgu tähendatud, et see töö on olnud teostatav vaid otstarbeka tööjaotuse tõttu ettevõtte üldjuhi ja ta lähemate kaastööliste vahel.

Järjest laienenud tegevus on nõudnud ka alaliselt suuremat tegevuskapitali. Kuna hr. K o d r e s'e ja tema lähemate kaastööliste vahel on olnud sõbralikult südamlük, siis on need astunud ettevõttesse osanikeks. Sellega on teostatud ka sellest küljest täiesti moodsa äriorganisatsiooni põhimõtte, mis omalt poolt on mõjunud üldarengule väga soodsalt.

Pole huvitusetä märkida, et ettevõtte esimesest päevast tänaseni on selles kaasa töötanud pr. Marie V a l t e r, kes pühitseb seega koos ettevõttega oma 10 aastase töö juubelit äris. Ka prl. Alide E r m võib tagasi vaadata peaaegu niisama pikale tegevusele k/m. Jüri Kodres'e äris. Mõlemad daamid tunnevad põhjalikult oma eriala ja on ostjaskonna poolt väga armastatud oma lahke vastutulelikkuse ja ala-

„Sen'i“ E. Seim. Teeb ka „Paberikauplejat“.

lise teenistusvalmisolekuga, olles ühtlasi eeskujuks noorele järelkasvule oma kohusetruudusega.

Nagu näeme, on kaubamaja JÜRI KODRES, mis asutati just kriisiajastu algul, suutnud oma soliidselt ja korrektse tegevusega võita endale suure ostjaskonna, mis on aidanud kanda ja edasi viia ettevõtet seisukohtadele, kus see asub praegu. See on kinnituseks, et ostjaskond hindab korrapärast teenimist ja aitab ettevõtteil, kus seda pakutakse, ületada ka raskemaid kriisiaegu.

Amalie Rumvolt 50-aastane.

Paberi- ja raamatukaupluse omanik Türi Amalie R u m v o l t pühitses 20. juunil kahekordset juubelit, nimelt oma 50 aasta sünnipäeva ja 25-a. äritegevuse juubelit, olles seega üks vanemaid sellealalisi ärisid.

A. R u m v o l t sündis 20. juunil 1889. a. Põltsamaa kihelkonnas talupidaja tütreana. 1914. aastal omandas Türi raamatu- ja kirjutustarvete kaupluse, mida peab praegugi. Kohapeal on A. Rumvolt tuntud agara seltskonnategelaseks. On Türi naisseltsi asutajaliige ja selle esinaine juba 23 aastat. Tegutseb peale selle Lastekaitse ühingu, E. P. R. Türi komitees ja naiskodukaitses. A. Rumvolti seltskondlik töö on leidnud üldist tunnustust, mida tõendab see, et talle on annetatud E. P. R. teenetemärk.

Ühingu on tuntud A. Rumvolt aktiivse ning teguvõimsa liikmena. Ühingu poolt saadeti A. Rumvoltile õnnitluskiri, kus lausuti järgmist:

„Palume Teid vastu võtta Eesti Paberi- ja Kirjutustarvetega Kauplejate Ühingu südamlükemad õnnesoovid Teie 50 aasta sünnipäeva puhul. Meil on rõõm tervitada Teid kui eesmärgiteadlikku paberikauplejat ja üht aktiivsemat liiget meie organisatsioonis.

Meie sooviks on, et Teie veel aastakümneid teotsete samasuguse innuga juhtivate paberikauplejate hulgas ja oma kogemustega palju kaasa aitate Eesti paberikaubanduse üldise tasapinna tõstmiseks.“

Soovime juubilarile jõudu ja edu tööle edasisteks kümneaastateks.

*ILMUS TURULE Kehra sulfaat-
tselluloosi tehases valmistatud*

Kehra tapet,

*mis on tugev, sitke, rebenematu papp,
valmistatud sulfaat-tselluloosist ja on
väga sobiv siseruumide tapeetamiseks.*

*On õlivärviga värvitav ja isoleerivate
omadustega külma ja kõla suhtes.*

Müügil rullides à ca 100 ja 50 kg.

*Hind 23 senti kg või üks ruutmeeter
ca 21 senti.*

*Kehra tapet on müügil suuremates
paberi-, tapeti- ja ehitustarv. ärides.*

Suurmüük ETK-s

TALLINN, NARVA MNT. 27

Johannes Tops 50-aastane.

15. juunil s. a. pühitses oma 50 aasta sünnipäeva pealinna paberikaupmees ja seltskonnategelane, Eesti Paberi ja Kirjutustarvetega Kauplejate Ühingu juhatusliige-laekur Johannes Tops.

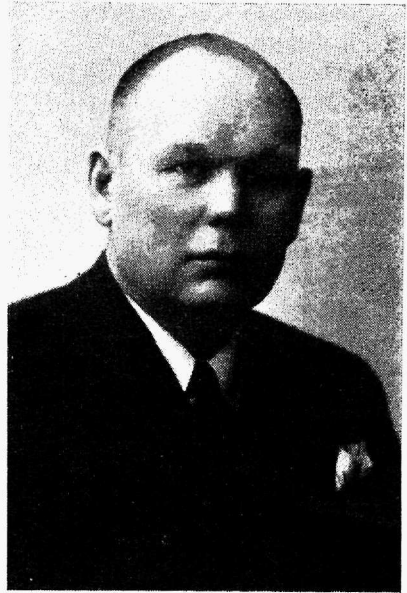
Juubilar sündis 15. juunil 1889. a. Järvamaal Väinjärve vallas põllumehe pojana. Talupidamise kõrval omas isa ka õllepoe, kus noor Johannes sai oma esimesed ärikogemused, minnes juba 8-aastaselt vajaduse korral letitaha ostjaid teenima. Nagu juubilar ise tähendas, olnud see raskeim aeg tema kauplemispraktikas, sest õllepudelite korkide äratõmbamine kippunud käima väikesele mehele üle jõu.

Alghariduse omandas Joh. Tops Väike-Maarja kihelkonnakoolis. Tundes elavat huvi kaubandusala vastu, astus pärast kihelkonnakooli lõpetamist Tallinna Kaubanduskooli. 1910 lõpetas Kaubanduskooli ja siirdus tegelikule ärialale, astudes teenistusse August Busch'i raamatu- ja kirjastusärrri. Kui G. Pihlakas 1913. a. Busch'i äri omandas, läks ka Joh. Tops G. Pihlaka juurde üle, kus teenis järgemööda 15 aastat, algul kirjastuse-osakonna juhatajana, hiljem ärijuhina. 1928. a. avas endale Tallinnas, Väike Karja t. 5 iseseisva paberiäri, kus kohas teotseb praeguseni.

Kutselise tegevuse kõrval on Joh. Tops aega leidnud innukaks seltskondlikuks tegevuseks. On liige paljudes organisatsioonides, nii Tallinna Meestelaulu Seltsis, Tallinna Kaupmeeste Seltsis, Kinnisvara ja Krundiomanikkude Seltsis, Tallinna Noorte Meeste Kristlikus Ühingu revisjonikomisjonis liikmena jm.

Eesti Paberi ja Kirjutustarvetega Kauplejate Ühingu on Joh. Tops selle asutamisest peale juhtivalt kaasa töötanud. On laekurina ühingu juhatuse ja suurmüüjate sektsiooni juhatuse liige ning ühingu Tallinna osakonna esimees.

Joh. Topsi tegevus on parimaks näiteks eestlase visadusest ja sitkusest. Oma äritegevuses kui ka isiklikus elus juhitud kindlatest põhimõtetest, on Joh. Tops oma otsekoheuse ja vastutulelikkusega võitnud endale palju sõpru nii isiklikul kui ka ärialal. Joh. Topsi äritegevuse põhimõtted võiksid olla eeskujuks paljudele. Ostjale tuleb kaupa müüa ja teda teenida nii, et ta on tingimata rahuldatud ja ärisse tagasi tuleb. Tuleb luua kindel klientuur ja toetuda sellele, mitte juhuslikele ostjatele. Selle klientuuri teenistusse peab kaupmees pühenduma täiel määral, õppima tundma ta soove ja vajadusi ning spetsialiseeruma vastavalt ta nõudeile ja tarvidustele. Ostjatele tuleb pakkuda ainult kvaliteetkaupa, seeasemel, et igal tingimusel püüda

veenda seda ostma, tuleb lasta kõnelda kaubal iseene eest rohkem. Nii on Joh. Tops osanud täiesti rahuldada oma klientuuri.

Ühingu poolt anti Joh. Topsile lugupidamistähena üle auaadress järgmise tekstiga: „Eesti Paberi ja Kirjutustarvetega Kauplejate Ühingu juhatuse liikmele Johannes Topsile 50. sünnipäevaks. Eesti Paberi ja Kirjutustarvetega Kauplejate Ühing, hinnates kõrgelt Teie eestimehelikku visadust, püüdlikkust ja väljapaistvat tegevust meie paberi- ja kirjutustarvete kaubanduse alal, õnnitleb Teid tähtsal päeval, soovides tõsiselt jõudu, tervist, edu ja tahet veel kaua jätkata tunnustatud tööd armastatud kutsealal.

Eriti kõrgelt hindab E. P. ja K. K. Ühingu juhatuse Teie tööd ühingu juhtiva tegelasena selle mitmesugustes organites.

Tallinnas, 15. juunil 1939.

E. P. ja K. T. K. Ühingu juhatuse.“

Tallinna osakond õnnitles Joh. Topsi järgmisesisulise telegrammiga:

„Hinnates kõrgelt Teie aktiivset tegevust esimehena Paberikauplejate Ühingu Tallinna osakonna loomisel ja juhtimisel palume Teid vastu võtta südamlisemad õnnesoovid Teie 50. sünnipäeva puhul.“

„Paberikaupleja“ soovib, et tüse töömees ja eeskujulik kaupmees veel kaua jätkab seda ülesehitavat tööd meie paberikaubanduse alal, mida juubilar teinud seni.

Kehra tapet.

Turule on ilmunud uus artikkel, mis näib kujunevat tähtsaks müügiartikliks meie paberi- ja tapetiäridele. See on nn. Kehra tapet, mis, ilmudes turule alles paar kuud tagasi, on leidnud juba suurt poolehoidu meie tarbijaskonnas.

Kehra tapet on madalalaineline sitke, rebenev papp, mis on valmistatud sulfaat-tselluloosist ja on ca 1,25 kuni 2 mm paks. Sobib hästi oma värvi kui ka muude omaduste poolest ruumide tapetseerimiseks, ilma et seejuures oleks vaja kasutada teisi materjale, näit.: harilikku tapetit, seinapappi jne. Kehra tapet on isoleerivate omadustega külma ja kõla suhtes ja on seetõttu eriti sobiv siseruumide seinte ja lagede katmiseks. On ka õlivärvidega värvitav, andes ilusaid ja puhtaid toone. Kehra tapet on müügil rullides, laiusega 3,8 meetrit, lähemas tulevikus ilmub see aga loodetavasti müügile ka 3 meetri laiuses. Rullide kaal on ca 50 ja 100 kg. Ruutmeetri kaal ca 900 grammi. Üldiseks müügihinna tarbijaskonnale on määratud Eesti Metsa ja Tselluloosi A/Ühisuse nõusolekul 23 senti kilo. Seega tuleb 1 ruutmeeter Kehra tapetit maksma ca 21 senti. Kehra tapeti kasutamine nõuab teatud oskust, milleks anname siin mõningaid juhtnõure.

Kehra tapetit lõigatakse välja tapeetimisele tuleva ruumi seintest umbest 10 sentimeetri võrra pikemad osad. Need valmislõigatud osad niisutatakse enne seintele asetamist. Selleks asetatakse tapet põrandale ja pritsitakse puhta veega ühtlaselt üle. Kui vesi on imunud tapetisse, rullitakse tapet kokku kõvaks kitsaks rulliks. Rullis seisab tapet 2—3 tundi, missuguse aja jooksul see venib ja niiskub ühtlaselt.

Seejärel võetakse tapetirull, asetatakse algsäär loodi seinaga ja naelutatakse tugevasti papinaeltega seinale kinni, jättes naelade vaheks

8—10 sm. Nüüd rullitakse tapetirull ühtlaselt, pingutamata lahti ja kinnitatakse järjest alumisest ja ülemisest äärest papinaeltega. Kui see tarvilik, siis on soovitatav kasutada ka ajutist abikinnitust. Selleks võetakse harilikke krohvimatiliiste ja kinnitatakse need pikkade peenikeste naeltega paralleelselt ümber tapeti ääre, umbes 10 sentimeetrit sissepoole algnaelutust. Abikinnitus kõrvaldatakse pärast tapeti täielikku kuivamist.

Ukse- ja aknaavaustest üle rullides märgitakse avauste kohad tapetile ja naelutatakse avauste ääred kinni. Kui tapet on kuivanud, lõigatakse avaused terava ja õhukese noa abil välja.

On tapet sääraselt seintele asetatud, siis kaetakse papinaelte read sobivate kaunistusliistudega.

Kõik värvimis- ja kaunistustööd toimuvad pärast tapeti seintele ja laele asetamist.

Kehra tapetit võib värvida õlivärvidega mitmesugustel viisidel ja värvitoonides, tarvitades kas matt- või läikpinna käsitsust. Õlivärviga värvitud Kehra tapet on veekindel ja seega ka pestav. Ka annab väga ilusa ja veekindla pinna Kehra tapeti värnitsaga immutamine. — Kehra tapeti tarvitamisvõimalused ei piirdu aga ainult eluruumide tapetseerimisega, vaid seda on väga otstarbekohane kasutada ka mitmesuguste paviljonide ehituste ja dekoratsioonitööde juures.

Kehra tapeti tarvitamise ja kasutamise kohta on trükitud vastavad juhtnõörid, mida võib saada keskmüügikohast ETK-st.

Meie suuremad paberi- ja tapetiärid peaksid nimetatud artiklile pöörama tõsist tähelepanu, et tõsta oma läbimüüki ja teenistust.

E. I.

Hoidiste-tsellofaan.

Kiiresti lähenevad päevad, kus algab igasuguste keediste ja hoidiste valmistamine eelseisvaks pikaks talveks. Meie suvi on lühike, ja ainult lühikese suve jooksul saame toitaineid nende täies toiteväärtuses. Kui tahame säilitada neid talveks, peame püüdma valmistada suveandidest keediseid ja hoidiseid, püüdes säilitada neid võimalikult täieväärtuslikena, s. o. kõigi samade omadustega, mida annab aineile kuldne suvepäike.

Hoidised peavad säilima täieväärtuslikena ega tohi midagi kaotada väärtusest, maitsest ega toitevõimest.

Hoidiste parim ja tähtsaim kaitse on hea õhukindel kate. Mida kindlam kate, seda paremini säilivad hoidised.

Perenaised on oma sissekeetmiste puhul mitmevõrdselt tundelised. Mitte üksi aineeline kahju ei puuduta neid, vaid palju enam solvatud perenaiseuhkus.

Igal paberikaupmehel on oma kindel ostjatering, keda kuidagi kaotada ei taheta. Miski ei aita aga paremini kindlustada kaupmehele ostjaid, kui osavad ja otstarbekad nõuanded oma ostjaskonnale.

Missuguseid nõudeid esitatakse hoidiste kattele? Eelkõige see peab olema kõva, vastupidav ja mitte veniv. Ta peab olema eriti valmistatud selleks otstarbeks, ja peab olema mugavalt käsitatav. Tavaline müügilolev tsellofaan neid nõudeid ei täida, sest ta venib ja vahel venides praguneb nädalate või kuude pärast, pärast seda, kui perenaisel oma hoidiste suhtes enam mingit hirmu pole. Võetakse hoidistepurk kasutamisele, peab selle kate olema nii tugev, et võimaldab purgi korduvat avamist ja sulgemist.

Eeltoodud nõudeile vastab vaid eriti selleks otstarbeks valmistatud aine — hoidiste-tsellofaan, mille valmistusviis on tehase saladus.

Sellest hoolimata, et hoidiste-tsellofaan niis- keks tegemisel kleepub purgi külge, tuleb ta siiski purgi avamisel sellelt hõlpsasti lahti, mida teiste tsellofaanide kohta öelda ei saa.

Kuigi hoidiste-tsellofaan on tavalisest pabe- rist kallim, tuleb ta kasutamisel siiski odavam,

nimelt: et saada 28 purki, à ½ l, maasikakee- dist, selleks vajatakse

10 kg maasikaid, à kr.	1.—	kr. 10.—
(keskm. turuhind)		
7 kg suhkrut à „	—46	„ 3.22
keedukulud jne.		„ —.78

kr. 14.—

Purkide sulgemiseks on vaja hoidiste tsello- faani 2 pg., à 25 senti, s. o. 50 senti eest. On see palju, et säilitada hulka kallist keedist? Ei!

Seepärast võib kõigile paberikaupmeestele, kes panevad rõhku oma ostjaskonna teenimisele ja säilitamisele, soovitada juba varakult muret- seda endale müügiks hoidiste-tsellofaani.

Peaasi — hoolitsege oma ostjaskonna eest ka väikestes asjades, siis jääb see teile truuks, ja te võidate uusi vanade soovitusel järjest juurde. Korrapärane ostjaskonna teenimine ja tähele- panu pühendamine ka pisiasjadele on parim rekla- laam, mida ettevõtte võib enda kasuks teha.

Türi tapet.

Elamukultuur näitab meil pidevat tõusu nii linnas kui ka maal. Eriti maal on viimaste aastate jooksul tehtud väga suuri edusamme elamu- kultuuri taseme tõstmisel. Inimesed, kes kaue- mat aega pole linnast maale saanud, on üllata- tud, tulles taas maale, neist suurtest edusammu- dest, mis maal tehtud. Ega ole midagi imestada, kui vähegi süveneda noisse põhjustesse, mis seda tingivad. Noorte haritlaste arv, kes on ot- sustanud jääda oma isade taludesse, on just vii- masel ajal väga suur. Pole ka siis imestada, kui noored, kes harjunud linnaelamute puhtuse ja kultuuriga, seda maalegi kannavad.

Võiks ja võtaks veelgi suuremat hoogu maal elamu-kultuuri tõstmine, kui teataks, milliseid vahendeid maa-kodude kaunistamisel edukalt kasutada. Kujutlege vaid enamuse maaelamute seinu, mis on ebatasased, ja teie tajute kohe neid raskusi, millistega tuleb võidelda säärase seinte katmisel.

Meil on üldiselt pääsenud maksvusele mõiste, seda linnade mõjul, kus iga tuba kaetud mingi- suguse odavahinnalise kirju paberiga, et iga el- amut vaid siis võib oludele vastavalt puhasta- tuks lugeda, kui on kleebitud seintele mõni kirju- mustriline tapet.

Arenenud maitsele ja tervele silmale on sää- rased kirjud fantaasimustrilised tapetid päris haavavad. Kuivõrd ilusam ja kaunim on ilusa, sooja, ühtlase põhivärviga sein.

Türi tapet on täiesti lahkkuminev harilikust meil tuntud tapetist, olles tavalise seinapapi pak- sune, seetõttu ei vaja ka mingit aluspappi ja seda võib rahulikult kinnitada ka kõige ebahüht-

lasemale ja ebatasasemale seinale. Paljudele seintele on hariliku tapeti kinnitamine üllaske, kuna kliister ei kleebi, ei hakka külge, ja mõne aja järele tuleb tapet robinalt seinalt maha. Türi tapet ei vaja üldse kliistriga kleepimist, sest see kinnitatakse seinale naeltega, kusjuures naelu- tatakse tapeti äär vasakult poolt, misjärele vol- ditakse kinnitatud äär ümber ja kogu sein jääb niiviisi ühtlaseks siledaks ilma ühegi naelapeata. Ei tohi unustada veel ühte, et Türi tapeti seinale kinnitamine võib sündida iga ka kogemusteta isiku poolt, mida ei saa aga öelda hariliku paber- tapeti kohta.

Siinkohal ei saa ka jätta tähelepanu juhti- mata sellele, kuivõrd otstarbekas on katta Türi tapetiga eluhoonete lagesid, kus pole teostatud krohvimist. Tavaliselt neist lagedest langeb alla prügi ja liiva, mis on vägagi tülikas. Enamuses ei anna soovitud tulemusi ka värvimine ja kitti- mine, mis pealegi õige kallis löbu ja raskesti teostatav. Türi tapetiga lae katmine on aga ker- gesti teostatav ja valides tapeti sobivat värvi, pole mingisugust vajadust lae värvimiseks. Prügi ja liiva kaelatulek on samuti kindlasti lõp- penud.

Kes käinud välismaal, on võinud tähele panna, kui tihti ja suurel arvul kasutatakse seal Türi tapeti taolisi ehitusmaterjale ning milliseid häid tulemusi saavutatakse. Jääb vaid soovida, et meilgi säärase ehitustarve tarvitamisele täit tähelepanu pöörataks. See aitaks muuta kerge vaevaga paljusidki eesti kodusid mugavateks, samuti hoiaks selle kasutamine kokku suure hulga kallist välisvaluutat.

Valikurikkaim tagavara

igasuguseid

KIRJUTUS-, JOONISTUS-,
MAALIMIS- JA RAAMATUKÖITE-
TARBEID
PAKKIMISPABEREID, PAPPE JA
PABERIST KOTTE
PÄRGAMENTI JA PÄRGAMIINI
ILUKIRJANDUSLIKKE,
TEADUSLIKKE, KOOLI- JA LASTE-
RAAMATUID

on

«Päevalehe» raamatukauplustes

Pärnu mnt. 10
Kõnetr. 446-11, 479-25

Pikk tän. 2
Kõnetr. 428-83

Tallinna Eesti Kirjastus-Ühisus

Hinna muudatusi.

Jaemüügi-hinnakirjas lehekülj 59 muuta hinnad:

Märkused.

„Iridinoid“-sulepead:

Nr. 250 — bakelite, seest täis	kr. —.75	tükk
„ 100 — „ „ tühi, pruunid ja mustad	„ —.50	„
„ 254 — puust, pruunid ja mustad	„ —.35	„

Uusi hindu:

Jaemüügi-hinnakirja leheküljele 25 lisada uued hinnad:

Õ/ü. Raf. Haarla kirjaümbrikud fotodega:

Suurus nr. 3	^{0/00}	^{0/0}	Pakk	Tükk
	kr. 20.—	kr. 2.25	kr. —.60	3 senti

O/Ü. Raf. Haarla

DIN-formaati ümbrikkude hinnad:

		^{0/00}	^{0/0}	Pakk	Tükk
		Kr.	Kr.	snt.	snt.
C. 6/50 K. A.	114×162 m/m.	4.50	— .55	—	1
C. 6/kollane	114×162 m/m.	12.—	1.40	—	2
C. 6/41	114×162 m/m.	12.50	1.40	40	2
C. 6/U	114×162 m/m.	10.—	1.15	30	1,5
C. 5/6 K. A.	114×229 m/m.	16.—	1.80	50	3
C. 5/6 kollane	162×229 m/m.	20.—	2.40	75	4
C. 5/K. A.	162×229 m/m.	18.—	2.25	—	3
C. 5/kollane	162×229 m/m.	22.—	2.75	—	4
C. 4/ K. A.	229×324 m/m.	26.—	3.25	— .90	4
C. 4/kollane	229×324 m/m.	50.—	6.—	1.75	8
C. 4/ekstratugev jõupaberist	229×324 m/m.	55.—	7.—	2.—	10

Ühingu teateid.

Muudatusi liikmete koosseisus.

Surmateade.

Uuteks ühingu liikmeteks on juhatuse otsusel vastu võetud:

1. Kotkas, Vera — Tartu, Uueturu 9;
2. Maasik, Tiidrik — Tallinn, Tehnika 15;
3. Maripuu, Erna — Tall., Roosikrantsi 16;
4. Siimann, Eduard — Viljandi, Lossi 15.

Äri likvideerimise tõttu on liikmete nimestikust kustutatud:

1. Jaik, Konst. jun. — Tartu, Aleksandri 7;
2. Jänes, Aleksander — Tallinn, Roosikrantsi 16;
3. Oja, Hans — Tapa, Pikk 17;
4. Vindi, Andres — Tartu, Uueturu 9.

22. aprillil s. a. suri lühikese raske haiguse järele Kilingi-Nõmme paberikaupmees **M i h k e l O t s t a v e l**. Avaldame siinkohal leinavatele omastele sügavat kaastunnet. Ühing mälestab kurbuses lahkunud ametivenda.

Paberikaupluste võrgu väljatöötamine.

Praegust suvist vaheaega paberikaupmehe kutselises töös kasutavad ühingu organid, et valmistada algavaks müügihoajaks. II paberikauplejate päev andis juhtnöörid, mille järgi peab olema suunatud ühingu tegevus, ja need on aluseks ühingu praegusele tööle. Esmajoonnes omab tähtsust paberikaubanduse ala kor-

raldamises paberikaupluste võrgu väljatöötamine, mis peab saama aluseks kogu edaspidisele müügikorraldusele. Põhimõtteks on siin, et tulevikus toimuks paberi ja kirjutustarvete müük ainult selleks ettenähtud paberikaupluste kaudu ja kaoks senine paberikaubanduse laialivalgumine.

Juhatuse poolt moodustatud komisjon paberikaupluste võrgu väljatöötamiseks (koosseis: E. Seim, V. Grossschmidt ja E. Inglis) on töötanud välja põhimõtted paberikaupluste võrgu kujundamiseks, mis ka juhatuse poolt kinnitatud. Komisjoni töökava:

1. Osakondade juhatustelt ja usaldusmeestelt-ase-
mikkudelt kohtadelt järele küsida, kes peale praeguste
ühinguliikmete veel peaksid kuuluma paberikauplejate
hulka.

2. ETK-le teatada ühistegeliste liikmete nimestik
ja paluda tema poolt ettepanekut, keda ühistegelistest
kauplustest tuleks võtta veel ühingu liikmeks.

3. Lõpliku nimestiku koostamisel võtta aluseks:

- praegust liikmete nimekirja;
- osakondadelt ja usaldusmeestelt saadavaid and-
meid;
- ETK-lt saadavaid andmeid;
- kohtadelt, kus puuduvad liikmed ja usaldus-
mehed, selle ala tegelikke kaupmehi.

4. Koostatud nimestikku võrrelda koos Eesti Ra-
amatukauplejate ühingu juhatusega raamatukaupluste
võrgu nimestikuga ja teha vajalikud korrigeerimised.

5. Nimestik esitada läbivaatamiseks ühingu suur-
müüjate sektsiooni juhatusele ja kinnitamiseks

- ühingu töökomisjonile,
- „ juhatuse täiskogule ning
- „ asemikkude kogule.

6. Kõigile nimestikku võetuile teha ettepanek, et
nad astuksid ühingu liikmeks hiljemalt 1. aug. 1939. a.

7. Soodustatud hindadega müüki selle nimestiku
järgi, neile, kes astuvad ühingu liikmeks, alata ajast,
mis määratakse kindlaks kokkuleppel suurmüüjate sek-
tsiooni juhatuse ja ühingu juhatuse vahel.

8. Kindlaks määrata minimaalne kaupade sorti-
ment, mis peab olema müügil ettevõttel, et teda vasta-
valt II paberikauplejate päeva resolutsioonile võiks
lageda paberikauplejaks.

Selle töökava alusel jätkub komisjoni edas-
pidine töö.

Töökava p. 1 kohaselt saadeti osakondade
juhatustele ja kõigile asemikkudele kirjad, kus
paluti neid teatada, keda nende piirkonnast oleks
tarvilik võtta veel ühingu liikmeks. Kahjuks on
mitmetel asemikkudel vastused seni saatmata,
mis komisjoni tööd asjatult raskendab.

Ühtlasi olgu juhitud siinkohal tähelepanu
sellele, et mitmed paberikaupluste omanikud,
nende seas ka ühingu liikmed, üldse väga aeg-
laselt vastavad ühingu järelepärimistele ja kir-
jadele. See sünnitab ühingu tööle asjatuid ras-
kusi. Tuleks vältida niisuguste nähtuste esi-
nemist.

Paberikaubanduse ala käsitlevad kursused.

Nagu eelmises „Paberikauplejas“ teatatud,
tulevad käesoleval sügisel korraldamisele kau-
banduslikud kursused paberi- ja raamatukauple-
jatele. Ühingu vastav komisjon on mitmel korral
seda küsimust arutanud. Et teada saada, kuidas
korraldatakse välismaadel sääraseid kursusi, pa-
luti andmeid Taani, Norra, Rootsi ja Soome
paberikauplejate organisatsioonidelt. Samuti on
astunud ühendusse Eesti Raamatukauplejate
Ühinguga, kellega koos kursused korraldatakse.
Raamatukauplejate Ühingu vastav komisjon on
ühingule teatavaks teinud oma seisukohad, mis
on järgmised:

Kursused kui niisugused oma kavastuselt peaksid
haarama kaubanduslikke üldküsimusi, kuna peaar-
tuleb panna raamatukaubanduse alasse puutuvate küsi-
muste käsitlemisele.

Kuna enamuse raamatukauplejaid tegutsevad ühtlasi
kirjutustarvete ja paberimüügiga, siis peetakse otstarbe-
kaks kursused korraldada ühised ning selleks astuda
läbirääkimistesse Eesti Paberi ja Kirjutustarvetega
Kauplejate Ühinguga.

Peeti kursuste korraldamiseks sobivaks ajaks ok-
toobrikuu teist poolt. Kaaluti ka vastavat õppereisu,
seda sidudes võimalikult kursuse kavastusega. Kursuste
kestus võiks olla kolm päeva ja kursus tuleks pidami-
sele üleriigilises ulatuses.

Kursuste kava koostamisel peeti soovitavaks läbi
rääkida eriteadlaste ja asjahuvilistega, mainiti H. Treu-
mann'i, E. Kull'i, H. Michelson'i, E. Seim'i ja teisi.

Kavastuselt võiks kursus sisaldada:

- Üldkaubandust käsitlevaid ettekandeid (Kaub-
tööstuskoja kava kohaselt):
- Seadused ja määrused kauband. alal.
- Ajalugu, raamatu ja raamatukaubanduse areng.
- Sortimentkaupluste korrastus, liigitus, ulatus.
- Reklaam, ärisisustus seest ja väljast, rakendus-
oskus.
- Müügioskus.
- Kalkulatsiooni mõiste ja praksis.
- Kauba tellimine, Sisemaa, välismaa kaubad,
registrid, kartoteegid.
- Agent ja äridistsipliin.
- Komisjoni arvepidamine, aruanded, kanded.

Kursuste lõplik kava tuleb koostamisele mõ-
lema ühingu vastavate komisjonide ühisel nõu-
pidamisel, arvestades seejuures välismaade ko-
gemusi. Võimalik, et kursuste kestus kujuneb
pikemaks, kui raamatukauplejate esialgses
kavas ette nähtud.

Kui kellelgi ühingu liikmeist on erilisi soove
kursuste asjus, palume neist ühingule aegsasti
teatada.

Fotod Soome-ekskursioonist.

Ühingu büroos on saadaval G. Theia' ja
G. Unger'i valmistatud fotosid Soome-ekskur-
sioonist. Fotode soovijaid palume endast teatada.

Šagräänpaber, achat- ja gustavmarmor

– uued, alandatud hinnad –

Paul Wangerow, Breslau 4 (Saksamaal.)

Hindade-komisjon.

Suvist vaheaega kasutab ka hindade-komisjon, kus ootavad seisukohavõtmist ja lahendamist II paberikauplejate päeva resolutsioonid sortimendi piiramise ja standardimise laiendamise alal. Ühenduses sortimendi piiramisega on teinud juhatus komisjonile ülesandeks seisukohavõtmise uute esindajate kohta. Nimelt on tekkinud ja tekkimas rida väliskaupade esindajaid, kes propageerivad paralleelseid müügiartikleid, suurendades seega sortimenti ebaratsionaalselt. Ka püüavad nad pahatihti oma kaupu levitada otse tarbijale, minnes mööda paberikauplejast.

Suurmüügi alal vajab revideerimist praegune poolgrossisti-instituut, mis on osutunud mitmeti otstarbekohatuks. On asutud seisukohale, et tuleb üle minna välismaade eeskujul boonuse-süsteemile.

Uut jaemüügi-hinnakirja käesoleval aastal välja ei anta. Enne hooaja algust saadetakse välja praeguse hinnakirja parandused ja täiendused. Muudatustest ja täiendustest, mida soovitakse näha jaemüügi-hinnakirjas, palutakse juhatusetele teatada hiljemalt 1. augustiks s. a.

Liikmemaksud.

1939. a. liikmemaksud tasumise tähtajaks määras juhatus 1. juuli. Palume kõiki liikmeid seda arvestada ja selleks ajaks liikmemaksud tasuda. Teeme siin veel kord teatavaks liikmemaksu normid:

I järgu äritunnist. äridel — kr. 20.—

II „ „ „ — „ 10.—

III „ „ „ — „ 5.—

Peale selle lisaliikmemaks igalt äriteenijalt (ärijuhid, õpilased ja äris teotsevad perekonnaliikmed kaasa arvatud) — kr. 1.—

Liikmemaksu juures tuleb meeles pidada, et ühingu eesmärgiks on luua oma liikmetele paremaid ja tasuvamaid töötamisvõimalusi, ja tegelikult ongi paberikauplejate teenistus tõusnud kindlate hindade maksmapaneku tõttu. Ühingu ei saa teha oma tööd ainelistel kuludeta ja seepärast on loomulik, et liikmed mürdosa oma nendest tuludest, mis on ühingu töö otseseks tagajärjeks, liikmemaksudena annavad tagasi ühingu käsutusse, et luua ühingu ainelisi võimalusi teotsemiseks. Peale muu saavad kõik liikmed tasuta ühingu häälekandja „Paberikaupleja“, mis hoiab kõiki liikmeid kontaktis päevakorraliste erialaliste küsimustega ning käsitleb jõudumööda üldkaubanduslikke küsimusi, mis peaksid tarvilikud olema igale ajaga kaasasamuvale kaupmehele.

Palume kõiki liikmeid arvestada eeltoodut ja aegsasti õiendada oma kohustused ühingu vastu.

Ühingu esindaja ÜKSK juhatuses.

Möödunud ÜKSK peakoosolek 23. aprillil leidis, et Eesti Paberi ja Kirjutustarvetega Kauplejate Ühingu, kui suuremaid kaupmeeste kutseühinguid, peaks olema juhatuses otseselt esindatud, ning vastavalt sellele valiti uueks ÜKSK juhatuseliikmeks ühingu sekretär E. Seim.

Lähedane ühendus üleriikliku kaupmeeste seltsi kui tipporganisatsiooniga omab ühingu suurt tähtsust, esmajoones vastastikuse informatsiooni mõttes.

SISUKORD:

Lugejale. Toimetus	Lk.	3
Pakilised ülesanded. E. Seim	„	4
Soome-matk. E. Seim ja H. Michelson.	„	5—13
Häme tervitus. E. R.	„	13—14
Normkaust EN. Hans Treumann	„	16—17
Paberi valmistamine. Ins. Oskar Burgmann	„	18—21
Saksa kaupmees äritegevusest Eestiga. Paul Vangerow	„	23
Äri siseehitused	„	24—30
K. m. Jüri Kodres 10-aastane	„	31—33
Amalie Rumvolt 50-aastane	„	33
Johannes Tops 50-aastane	„	35
Kehra tapet	„	36
Hoidiste-tsellofaan	„	36—37
Türi tapet	„	37
Hinnamuudatusi	„	39
Ühingu teateid	„	39—41
Paberi hinnast	„	42

PABERI HINNAST

Nagu „Uus Eesti“ nr. 153 — 8. juun. k. a. teatab, on Majandusministeeriumis Ratsionaliseerimise Komitees üles võetud paberi hindade alandamise võimaluste selgitamine. Ühtlasi olevat 1 paberivabrikutest, nimelt A/S E. J. Johanson, Tallinnas, avaldanud juba nõusolekut paberihinda alandada esialgselt 10% võrra.

Kahjuks ei olnud Paberikauplejate Ühingule saadetud kutset Ratsionaliseerimise Komitee koosolekust osavõtuks, kus seda küsimust arutati, ja seepärast ei ole meil kõik üksikasjad selle küsimuse kohta teada.

Meie seisukoht paberihindade alandamise suhtes on, et kui hinnaalandus peaks teostatama, ei tohiks see ühelgi juhul toimuda hooaja kestel, vaid hindu võiks alandada ainult hooaja vahetusel, milleks on aastavahetusel jaanuarikuu, ja suvevaheaeg.

Mis puutub aga paberikaupade jaemüügi-hindadesse Eestis, nagu koolivihud, kaustikud jne., siis peab otseselt tähendama, et need hinnad on meil, vaatamata kõigile asjaoludele, odavamad kui naabermaades. Nii müüakse Eestis koolivihke jaemüügil hinnaga 6 senti tk., sama koolivihk Soomes aga maksab Smk. 1.50 = 12 s. Seega on meie viuhinnad Soome vastavatest

hindadest 50% odavamad, rääkimata teistest naabermaadest, kus hinnad veelgi kallimad.

Niisamasuguseid võrdlusi jaemüügihindadest paberikaupade alal võiks tuua väga pika rea, kuid piirdume esialgu sellega. Peame tähendama siinkohal, et võrreldes Eesti ja selle naabermaade kaubanduslike ettevõtete teenistusprotsenti jaemüügitl paberi- ja kirjutusmaterjalikaubanduses, on Eesti kaupmeeskonna teenistusprotsent madalamaid. Sellega on ka seletatav, et Eestis, välja arvatud linnad, iseseisvad paberi- ja kirjutusmaterjaliga kauplevad ettevõtted eksisteerida ei suuda. Säärast nähet tuleb Eestis väga hoogsas kultuurilise arengu juures pidada aga täiesti ebanormaalseks. Loomulikult peaks leiduma meil igas rahvarikkamas asunduses iseseisev paberi- ja kirjutustarvete kauplus, et rahuldada meie haritlaskonna nõudeid neile eluliselt vajalikkude tarvete järele. Seda saavutame aga alles siis, kui suudame paberi- ja kirjutustarvete turgu tervendada niivõrd, et kauplemine nende kaupadega elatist võimaldavaks muutub.

Mõttekilde.

Murdeiga teeb valu niihästi lastele kui kutsetele, keegi ei saa kannatusteta küpseks.

*

Isiku kahtlus autoriteedi eksimatuse suhtes väheneb seda enam, mida rohkem rahvast hakkab käima ta järel. Mida suurem poolehoidjate hulk, seda vähem arvustavalt suhtutakse juhisse.

*

Meie teame, et relvade vastu ei võidelda sõnadega. Kuid tänapäeva tugevaimaks võistlusrelvaks masside käes on nurisemine ja passiivne vastupanu, ilma avalikkude esinemisteta.

*

Ennast alavääristava tunnetuse levimise tagajärjeks on energia ja algatusvõime langus, isoleerumine, nn. omaenese tuppe pugemine ja lõpuks lootusetu alistumine, ning sellega seoses kibestunult solvuv suhtumine vastaspolesse.

*

Julgus ja algatusvõime, rasketele oludele mittealistumine on paljusid elus üles viinud.

*

Kui tahetakse, et kedagi tuntakse, siis lasub tal kohustus enese tutvustamiseks ja olevate võimete näitamiseks. Tänapäeva ruttav tempo ei peatu selleks, et kedagi üles otsida ja kaasa kutsuda.

Pelikan

S Õ E P A B E R

on

VÄRVIKÜLLAS * HAARDEPUHAS * TULUKAS

- Nr. 1027 - kõige õhem, eriti suure arvu koopiaite jaoks korruga - 10 gr/qm.
„ 1025 - sulgkerge, suure arvu koopiaite jaoks korruga - 12 gr/qm.
„ 1025 C - sulgkerge, kaetud kautšukainega, mille tõttu väga kaua kestev - 12 gr/qm.
„ 1022 G - õhukene, väga kasulik tarvitamisel, teine külg kaetud vahakorruga, mistõttu ei rullu kunagi - 14 gr/qm.
„ 1015 - keskmine, kasutada seal, kus ei vajata korruga palju koopiaid - 20 gr/qm.

DIN ja FOLIO

Günther Wagner — Pelikan

W. LAMPE & KO.

U S A L D U S U H I S U S

TALLINN, OLEVIMÄGI 5/7 * TELEFONID: 410-12 JA 440-01

PABERILADU JA IMPORT

SOOVITAME LAOST INGLISE:

KUMMEERITUD PABERIT – mitterulluvat, valget ja värvilist. Kummeeritud postkaarte. Kummeeritud linte pakke otstarbeks.

KRIITPABERITEST – Chelsea twoside strongfold white and creame, raskustes 100 ja 120 g/qm.

KRIITKARTONGID – Chelsea artboard.

CHROMOERSATZKARTONG – paksusega 250 g/qm.

VALITUD POSTPABERID – valged ja värvilised.

NÕUDKE PROOVE.

IMPORT – KÕIK PABERID.

TEHNILINE OSAKOND «LAMPECO»

KARTOTEEKKASTID – puust ja terasest.

KARTOTEEKMAPID – eri köites.

FLEXIT-registrid.

ETERNA-sildid.

Nõudke pakkumusi.

Türi tapet

on kodumaa toode

ASJATUNDJA ARVAMUSI TÜRI TAPETI KOHTA:

Türi tapet on tugev ega rebene kergesti

Türi tapet ei vaja aluspappi, olles ise normaalse seinapapi paksune

Türi tapet tasandab igas seinas leiduvad seinapraad, õnarused, ebatasasused ja katab kindlalt raskesti kaetavad plekid

Türi tapet ei vaja mingisugust värvimist, seda on saadaval: valges, sinises, kollases, punases, pruunis, rohelises ja mustas värvis

Türi tapetiga on remont odavasti ja ruttu tehtud

Türi tapetit on hea kasutada ilusa sileda ja tiheda lae saavutamiseks

Türi tapetit on võimalik tellida otse tehases, aadressil:

A/S. Türi Paberivabrik – Türi

Müügil suuremates paberi- ja kirjutustarvete ettevõtetes kogu Eestis

